 HÄLLEFORS KOMMUN	Dokumenttitel Risk- och sårbarhetsanalys för Hällefors kommun för mandatperioden 2023–2026		
Typ av styrdokument Policy	Ansvarig utgivare Hällefors Kommun Kommunfullmäktige	Ansvarig författare Kris- och beredskapssamordnare	Giltighetsdatum 2023-11-01
Dokumentförteckning A-S-1000	Organisation Kommunförvaltning	Enhet Samhällsutvecklingsenheten	Datum nästa revision 2024-08-31

Risk- och sårbarhetsanalys för Hällefors kommun 2023 – 2026

Fastställt av: Kommunfullmäktige.

Datum: 2023-10-24 KF § 180

Dokumentet gäller för: Samtliga förvaltningar.

Dokumentet gäller till och med: Antagandet av nästkommande risk- och sårbarhetsanalys.

Innehåll

Sammanfattning	3
Begrepp och termer	4
1. Beskrivning av kommunen och dess geografiska område	6
1.1 Kommunens ansvarsområde och uppgifter	6
1.1.1 Krisledningsnämnd	7
1.2 Kommunens organisation inklusive hel- och delägda bolag och förbundssamarbeten*	7
1.3 Vilka författningar som beaktats i redovisningen av risk- och sårbarhetsanalysen	9
1.4 Övergripande beskrivning av kommunens geografiska område såsom geografi, demografi, infrastruktur och näringsliv	10
2. Beskrivning av arbetsprocess och metod	10
2.1 Uppdrag	10
2.2 Syfte och mål	11
2.3 Arbetsprocess för risk- och sårbarhetsarbetet	11
2.3.2 De interna, externa och privata aktörer som deltagit i arbetet	12
2.3.3 Vilket material och underlag som använts för arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen	12
2.3.4 Gjorda avgränsningar med motiv	12
3. Identifierad samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område	13
4. Identifierade kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamhet	14
4.1 Kontinuitetshantering	16
4.2 Beakta höjd beredskap i risk- och sårbarhetsarbetet	17
5. Identifierade och analyserade risker för kommunen och kommunens geografiska område	17
5.1 Riskidentifiering och riskanalys	17
5.2 Typhändelser	18
5.3 Identifierade typhändelser med kommunens riskvärdering och definitioner	19
5.3.1 Naturolyckor och extrema väderhändelser	19
5.3.2 Andra olyckor	27
5.3.3 Teknisk infrastruktur och försörjningssystem	31
5.3.4 Antagonistiska hot och social oro	38
5.3.5 Sjukdomar	43
5.4 Klimatförändringar	45

5.5 Informationspåverkan.....	45
5.6 Säkerhetspolitiska läget	46
5.7 Inträffade händelser	46
5.8 Riskvärdering	46
5.9 Osäkerhetsbedömning	48
5.10 Riskmatris	49
6. Beskrivning av identifierade sårbarheter och brister i krisberedskap inom kommunen och dess geografiska område	50
7. Behov av åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat	51
7.1 Behov av utbildning.....	51
7.2 Behov av övning	52
7.3 Behov av åtgärder.....	52
8. Litteraturförteckning	54

Sammanfattning

Alla kommuner i Sverige är ålagda enligt *Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap* att upprätta en risk- och sårbarhetsanalys under det första året i varje ny mandatperiod. Risk- och sårbarhetsanalysen ska ligga grund till Hällefors kommuns krisberedskapsarbete.

I arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen har deltagare från samtliga verksamheter i Hällefors kommun deltagit vid olika workshopstillfällen under våren 2023.

Av de typhändelser som finns angivna i denna risk- och sårbarhetsanalys så har deltagande medarbetare värderat följande typhändelser högst i riskmatrisen, eller med andra kriterier (aktualitet eller säkerhetspolitiskt läge) valt att inkludera dessa i Hällefors kommuns risk- och sårbarhetsanalys.

Typhändelser med störst risk utan inbördes ordning.

- Stor trafikolycka
- Störningar i dricksvattenförsörjning och avloppssystem
- Störningar i elektroniska kommunikationer
- Störningar i elförsörjningen
- Störningar i värmeförsörjningen
- Epidemi/pandemi
- Hot och pågående dödligt våld

Risk- och sårbarhetsanalysen kommer i slutet att ge förslag på åtgärder som kan reducera skadorna vid en extraordinär händelse eller som stärker kommunens förmåga att hantera en sådan händelse.

Hällefors kommun kan i många hänseenden anses vara en robust och trygg kommun då kommunens geografiska placering gör att riskerna för ras & skred, översvämning och andra naturrelaterade/klimatrelaterade risker inte anses vara överhängande. En annan sak som gör kommunen mindre sårbar är att man har många av de kommunala verksamheterna i förbund och förvaltningar där vardera verksamheten har mer resurser och kan anses vara mer förberedda att klara påfrestningar av olika slag än vad som skulle vara fallet om Hällefors kommun skulle ha allt i egen regi.

För Hällefors kommun är en av riskerna att en stor trafikolycka där framför allt tunga fordon är inblandade såsom buss/tåg (många drabbade) eller lastbil/tåg med farligt gods (stort påverkansområde). Även risken för vansinnesdåd och pågående dödligt våld anses vara betydande och även om det inte finns påtagliga bevis eller konkreta underrättelser om att risken är betydande i just Hällefors. I båda dessa fallen är det viktigt att kommunen är övade i stabsarbete samt har en väl fungerande POSOM-organisation.

Fler risker rör störningar i kritiska beroenden, till exempel dricksvatten eller elförsörjning. För Hällefors kommun är det viktigt att ta fram bra planer för bortfall av kritiska beroenden och för kontinuitet i sina verksamheter.

Begrepp och termer

Civilt försvar – den verksamhet som statliga myndigheter, kommuner, landsting, privata företag och frivilligorganisationer genomför inför och vid höjd beredskap i syfte att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna samt bidra till Försvarsmaktens förmåga att möta ett väpnat angrepp. Det civila försvaret är därmed inte en organisation.¹

Förmåga – här avses krishanteringsförmåga och förmåga i samhällsviktig verksamhet att motstå allvarliga störningar.

Geografiskt områdesansvar – att det inom ett geografiskt område finns ett organ som ansvarar för inriktning, prioritering och samordning av tvärsektoriella åtgärder före, under och efter en kris. Detta ansvar finns på tre nivåer: lokal nivå (kommun), regional nivå (länsstyrelse) och nationell nivå (regeringen).

Hot – omfattar en aktörs kapacitet och avsikt att genomföra skadliga handlingar. Ett hot kan även bestå av en händelse eller en företeelse som i sig framkallar fara mot något eller någon utan att det i sammanhanget förekommer aktörer med kapacitet och avsikt att orsaka skada.²

Höjd beredskap – är antingen skärpt beredskap eller högsta beredskap. Regeringen får besluta om höjd beredskap om Sverige är i krig, krigsfara eller har varit i krig. Beslutet kan avgränsas till ett specifikt område eller verksamhet.

Klimatanpassning - innebär att genomföra åtgärder för att hantera risker men också för att ta vara på möjligheter kopplade till dagens och framtidens klimat. Dessa åtgärder kan se väldigt olika ut. De kan vara fysiska, så som vallar mot havet eller regnrabatter för dagvattenhantering, men också informativa eller organisatoriska.³

Klimatförändring - Med klimat menas en beskrivning av vädrets långsiktiga egenskaper mätt med statistiska mått. Klimatet kan därför bara "observeras" indirekt, genom insamling och analys av väderobservationer under en längre tid.⁴ Med klimatförändring menas den snabba förändring som nu sker på grund av människans påverkan.⁵

Kris – en händelse som drabbar många människor och stora delar av samhället och hotar grundläggande värden och funktioner. Kris är ett tillstånd som inte kan hanteras med normala resurser och organisation. En kris är oväntad, utanför det vanliga och vardagliga. Att lösa krisen kräver samordnade åtgärder från flera aktörer.

¹ <https://www.msb.se/sv/Insats--beredskap/Totalforsvar/>

<https://www.regeringen.se/regeringens-politik/forsvar/civilt-forsvar/>

² Vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

³ <https://www.smhi.se/lathund-for-klimatanpassning/motivera/forbereda/varfor-arbeta-med-klimatanpassning-1.128896>

⁴ <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat>

⁵ <https://www.naturvardsverket.se/Sa-mar-miljon/Klimat-och-luft/Klimat/>

Krisberedskap – förmågan att genom utbildning, övning och andra åtgärder samt genom den organisation och de strukturer som skapas före, under och efter en kris förebygga, motstå och hantera krissituationer.

Krishantering – med krishantering avses den mer omedelbara och operativa hanteringen av en händelse eller störning som inträffat i samhället.

Kritiska beroenden – beroenden som är avgörande för att samhällsviktiga verksamheter ska kunna fungera. Sådana beroenden karaktäriseras av att ett bortfall eller en störning i levererande verksamheter relativt omgående leder till nedsättningar i funktioner, som kan få till följd att en extraordinär händelse inträffar.

Risk – en sammanvägning av sannolikheten för att en händelse ska inträffa och de konsekvenser händelsen kan leda till.

Risk- och sårbarhetsanalys – en samlad analys av ett systems risker och sårbarheter.

Samhällsviktig verksamhet – tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Styrel – identifiering och prioritering av samhällsviktiga elanvändare.

Sårbarhet – de egenskaper eller förhållanden som gör ett samhälle, ett system, eller egendom mottagligt för de skadliga effekterna av en händelse.

Totalförsvaret – Den militära verksamhet (militärt försvar) och civila verksamhet (civilt försvar) som behövs för att förbereda Sverige för krig.

1. Beskrivning av kommunen och dess geografiska område

1.1 Kommunens ansvarsområde och uppgifter

Genom speciallagstiftningen har kommuner och regioner fått ansvar för viktiga samhällsfunktioner som oftast är obligatoriska uppgifter. Kommuner och regioner kan även fatta beslut om att utföra olika frivilliga uppgifter.

Kommunernas obligatoriska uppgifter:

- Social omsorg (omsorg om äldre och personer med funktionsnedsättning samt individ- och familjeomsorg)
- För-, grund- och gymnasieskola
- Plan- och byggfrågor
- Miljö- och hälsoskydd
- Renhållning och avfallshantering
- Vatten och avlopp
- Räddningstjänst
- Civilt försvar
- Biblioteksverksamhet
- Bostäder

Frivilliga uppgifter:

- Fritid och kultur
- Energi
- Sysselsättning
- Näringslivsutveckling⁶

Sverige är indelat i 290 kommuner. I varje kommun finns en folkvald församling, kommunfullmäktige, som beslutar om kommunens egna frågor. Kommunfullmäktige utser i sin tur kommunstyrelsen, som leder kommunens verksamhet.

Exempel på en kommuns verksamheter är; grund- och gymnasieskola, förskoleverksamhet, äldreomsorg, vägar, vatten- och avloppsfrågor och energifrågor. Kommunerna utfärdar också olika typer av tillstånd, till exempel bygglov och utskänkningstillstånd.

Verksamheten finansieras genom kommunalskatter, statsbidrag och avgifter, och regleras främst i kommunallagen. Andra viktiga lagar för kommunerna är socialtjänstlagen, plan- och bygglagen och skollagen.

Kommunstyrelsen är det centrala förvaltningsorganet i kommunen. Det parti eller partier som har majoritet i fullmäktige får också majoritet i styrelsen. Kommunfullmäktige tillsätter även de nämnder som behövs för att fullgöra kommunens uppgifter. Nämnderna ansvarar för förvaltning och verkställande

⁶ (Regeringen.se, 2014)

av fullmäktiges beslut. Det innebär att de har ett ansvar för den löpande verksamheten och för att genomföra enskilda fullmäktigebeslut.

1.1.1 Krisledningsnämnd

När krisen kräver snabbare prioriteringar och beslut än vad den normala organisationen kan hantera, kan krisledningsnämnden träda i kraft. I Hällefors kommun är det kommunstyrelsen som är krisledningsnämnd. Vid en extraordinär händelse är tid ofta en bristvara, och det är på grund av detta som möjligheten till att aktivera en krisledningsnämnd finns. Ett reglemente för krisledningsnämndens arbete finns.

Krisledningsnämnden får fatta beslut om att överta hela, eller delar av, verksamhetsområden från nämnder i kommunen i den utsträckning som är nödvändig, med hänsyn till krisens art och omfattning.

Beslut om att krisledningsnämnden ska aktiveras tas av krisledningsnämndens ordförande⁷.

1.2 Kommunens organisation inklusive hel- och delägda bolag och förbundssamarbeten*

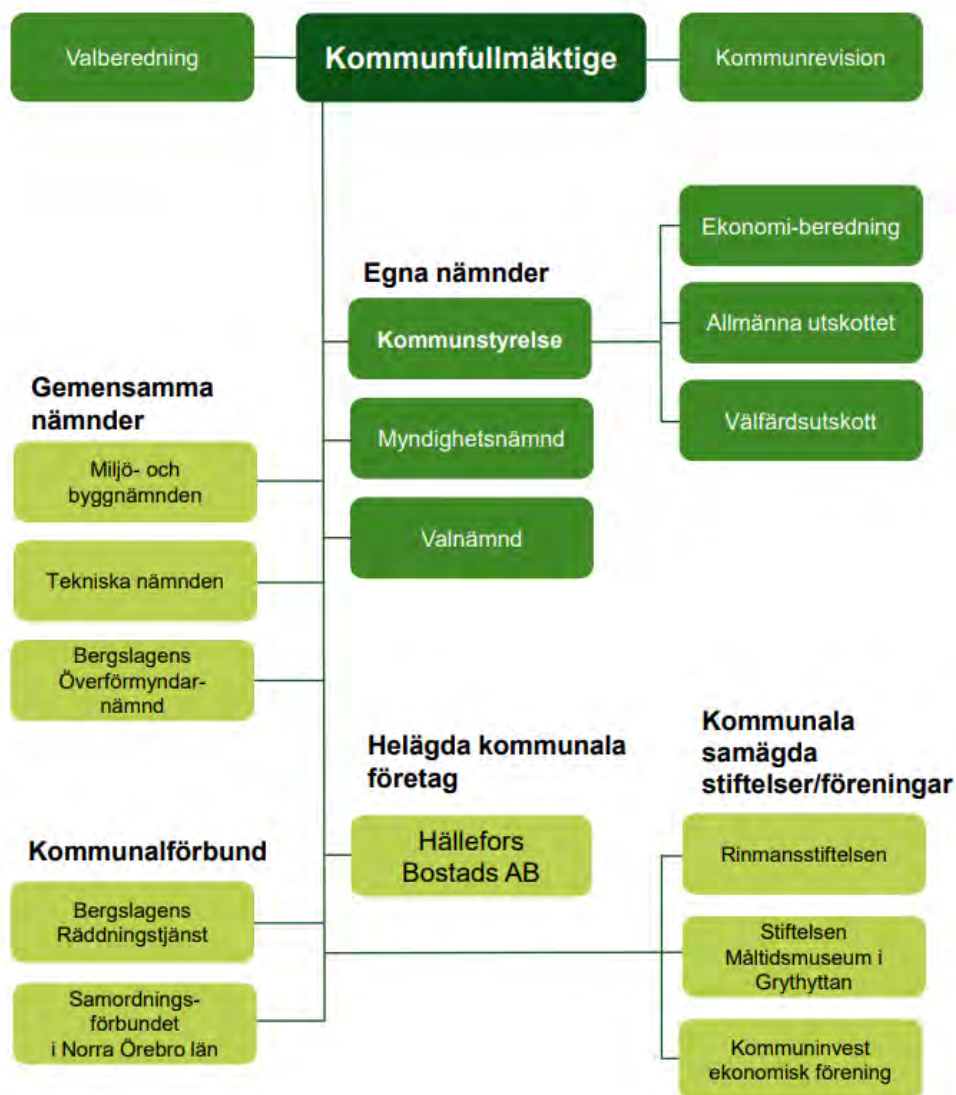
Hällefors kommuns politiska och tjänstemannaorganisation består av följande: Kommunfullmäktige med totalt 31 antal ledamöter, 18+ ersättare och som sammanträder cirka 6 gånger per år.

- Kommunen har tre egna nämnder inklusive kommunstyrelsen och en förvaltning.
- Tre nämnder i samverkan med andra kommuner.
- Ett helägt bolag
- Två förbund där Hällefors kommun är delägare i.

⁷ Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap 2 kap. 3§

Se organisationsskiss nedan.

Politisk organisation

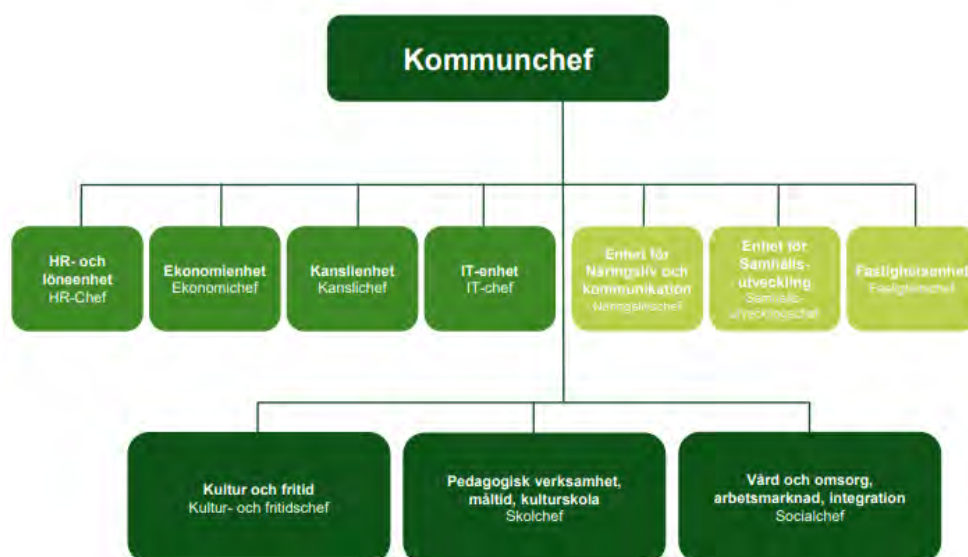

Förvaltningsstruktur

Kommunen har en förvaltning; kommunförvaltningen. Kommunchef är chef under kommunförvaltningen. Direkt underställda kommunchefen är HR-chef, economichef, kanslichef, IT-chef, näringslivschef, samhällsutvecklingschef, fastighetschef, kultur- och fritidschef, skolchef och socialchef.

Se organisationsskiss nedan.

Kommunövergripande ledningsgrupp

1.3 Vilka författningar som beaktats i redovisningen av risk- och sårbarhetsanalysen

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (LEH)

Lag (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO)

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrift (MSBFS 2015:5) om kommuners och landstings risk- och sårbarhetsanalyser;

Övriga:

Epizootilag (1999:657)

Lag (1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Förordning (1999:382) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor

Lag (2006:263) om transport av farligt gods

Förordning (2011:931) om planering för prioritering av samhällsviktiga el-användare

Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) (OSL)

Säkerhetsskyddslagen 2018:585

1.4 Övergripande beskrivning av kommunens geografiska område såsom geografi, demografi, infrastruktur och näringsliv

Hällefors kommun är en kommun i nordvästra delen av Örebro län i landskapet Västmanland. Kommunen gränsar i väster mot Filipstads kommun (Värmland) och i norr mot Ludvika kommun (Dalarna). Kommunens yta uppgår totalt till 1151 kvadratkilometer. I Hällefors kommun bor det cirka 6700 invånare.

Centralort är Hällefors med ca 4500 invånare och näst största ort är Grythyttan på ca 800 invånare. Övriga är fördelade på mindre byar som Hjulsjö, Sikfors, Bredsjö, Saxhyttan, Sävsjön, Silvergruvan och Rockesholm. Hällefors kommun är ca 1200 kvadratkilometer stort med en fördelning av ca 1/5 del vatten.

Kommunen består till huvuddelen av skogsmark.

Den till kommuninvånarantalet lilla kommunen kräver stor aktiv samverkan med andra kommuner för en effektiv resursanvändning och för att kunna ge kommunmedlemmarna samma service som i övriga kommuner. Av dessa anledningar har kommunen samverkan med i första hand kommunerna inom KNÖL (Kommuner i Norra Örebro Län) det vill säga Hällefors, Ljusnarsberg, Lindesberg och Nora. KNÖL har tre gemensamma nämnder; Miljö- och byggnämnden, tekniska nämnden och Bergslagens överförmyndarnämnd. Nämnderna är myndighetsnämnder som svarar för bland annat för provning och tillsyn enligt Miljöbalken, Livsmedelslagen, Alkohollagen, Lagen om tobak och liknande produkter, Lagen om handel med vissa receptfria läkemedel. Därtill fullgör nämnderna även kommunens uppgifter inom Plan- och bygglagen, Lagen om bostadsanpassningsbidrag samt energi- och klimatrådgivning.

Hällefors kommun ingår även i Bergslagens räddningstjänst där östra Värmland, Karlskoga och Hällefors ingår.

Näringslivet i kommunen består till stor del av stål och skogsnäring. I tillägg till det även en växande besöksnäring och verksamhet kopplat till mat och dryck.

I Hällefors kommuns geografiska ansvarsområde så finns flera riksvägar samt järnvägssträckningen Ställdalen-Kil med koppling till både Gävle- och Göteborgs hamn. Med de näringar som finns så är antalet transporter av gods och råvaror högt i kommunen. Mycket av godset går även via vägarna 63, 244 samt 205.

2. Beskrivning av arbetsprocess och metod

2.1 Uppdrag

Varje kommun är skyldig enligt *Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap*

att göra en risk- och sårbarhetsanalys. Kommunen ska under det första kalenderåret vid ny mandatperiod göra en analys av vilka risker, hot och samhällsstörningar som kan inträffa samt hur dessa händelser kan påverka den egna verksamheten. Dessa risker kan vara eller leda till en extraordinär händelse. Resultatet ska värderas och sammanställas i en risk- och sårbarhetsanalys som redovisas skriftligen till länsstyrelsen. Med extraordinär händelse avses en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av kommunen.

Denna risk- och sårbarhetsanalys är en offentlig handling.

2.2 Syfte och mål

Syftet med risk- och sårbarhetsanalysen är att:

- kartlägga hot, risker och sårbarheter inom kommunen
- utgöra en grund i kommunens krisberedskapsarbete
- öka medvetenheten och stärka kunskapen samt ge beslutsunderlag för beslutsfattare och verksamhetsansvariga
- ge ett underlag för information om samhällets risker till allmänheten och anställda
- ge underlag för samhällsplanering

Målet är att risk- och sårbarhetsanalysen och krisberedskapsarbetet ska ligga till grund för förebyggande åtgärder, planering, utbildningar och övningar i syfte att stärka kommunens förmåga att hantera kriser och minska samhällsstörningarnas skadlighet på människors liv, hälsa egendom och miljö.

2.3 Arbetsprocess för risk- och sårbarhetsarbetet

Denna risk- och sårbarhetsanalys har utformats i enlighet med Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om kommuners och regioners risk- och sårbarhetsanalyser (MSBFS 2015:5). Länets kommuner, Region Örebro län och Länsstyrelsen i Örebro län har bedrivit ett gemensamt arbete för att likrikta och utveckla risk- och sårbarhetsanalyserna. Senaste uppdateringen av RSA-stödet skedde under våren 2023.

Arbetet med att ta fram och sammanställa Hällefors kommuns risk- och sårbarhetsanalys är i huvudsak utfört genom workshops med verksamhetscheferna. Vid två tillfällen träffades ledningsgruppen för att arbeta med riskanalys och värdering av risker. Arbetet efter det har genomförts genom ett mer intervjubaserat arbetssätt där enstaka enhetschefer deltagit i djupare analyser av riskerna. Under workshops och intervjuer har typhändelserna och bedömningskriterierna legat till grund för analysen.

Utöver typhändelser och bedömningskriterier har befintligt kontinuitetsarbete samt föregående mandatperiods risk- och sårbarhetsanalys använts som underlag. Kris- och beredskapssamordnare har lett workshops och sammanställt materialet med inspel från olika enhetschefer.

Utöver kommunens verksamheter har kris- och beredskapssamordnaren även träffat representanter för det kommunala bolaget samt haft möten med andra externa och privata aktörer.

Arbetsprocessen Hällefors kommun har följt dessa steg:

1. Vad är skyddsvärt?
2. Riskbedömning och riskvärdering
3. Förmågebedömning
4. Föreslå åtgärder

2.3.2 De interna, externa och privata aktörer som deltagit i arbetet

- Kommunförvaltningen
- Kommunägda fastighetsbolaget
- Samhällsviktiga aktörer
- Privata aktörer

2.3.3 Vilket material och underlag som använts för arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen

Som underlag har typhändelserna och bedömningskriterierna använts vid workshoptillfällena. Även den tidigare risk- och sårbarhetsanalysen har använts som underlag.

2.3.4 Gjorda avgränsningar med motiv

Utifrån de identifierade och värderade riskerna inom kommunens ansvarsområde har en avgränsning skett. Att genomföra en sårbarhetsbedömning av alla identifierade risker och hot är tid- och resurskrävande och är inte rimligt att göra varje år. Kommunens verksamheter analysera riskerna som hade sin grund i det läns-gemensamma stödet för RSA-arbetet men med fokus på de risker som påverkar just deras verksamhet. Riskerna som verksamheterna inte ansåg ge några direkta konsekvenser för verksamheten bedömdes bara ytligt. De andra riskerna analyserades djupare gällande vilka konsekvenserna skulle bli samt vilka åtgärder som redan är vidtagna samt vilka möjliga åtgärder som finns för att kunna minska sannolikheten eller konsekvensen och/eller förbättra krishanteringen.

Under arbetet med risk- och sårbarhetsanalysen har ett tydligt budskap gått ut till deltagarna att endast fokusera på extraordinära händelser. Alltså en sådan händelse som avviker från det normala, innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och kräver skyndsamma insatser av en kommun eller en region.

Efter att riskerna identifierats och analyserats valdes de risker som är mest aktuella för kommunen. Det innebar att även de risker som inte skattades högst

har utvärderats för åtgärder, det beror på det säkerhetsläge vi har just nu i omvärlden.

3. Identifierad samhällsviktig verksamhet inom kommunens geografiska område

Redovisningen av identifierad samhällsviktig verksamhet bör utgå från nedanstående sektorer och funktioner:

Samhällssektor

Med samhällssektor avses i detta sammanhang de olika områden inom vilka viktiga samhällsfunktioner finns och samhällsviktig verksamhet kan identifieras.

Viktig samhällsfunktion

Viktig samhällsfunktion är ett samlingsbegrepp för de verksamheter som upprätthåller en viss funktionalitet. Varje sådan funktion ingår i en eller flera samhällssektorer och upprätthålls av en eller flera samhällsviktiga verksamheter.

Samhällsviktig verksamhet

Med samhällsviktig avses verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet.

Endast verksamhet som absolut behövs för upprätthållandet av viktiga samhällsfunktioner vid allvarliga händelser eller kriser bör identifieras som samhällsviktig.

Samhällsviktig verksamhet kan vara av nationell, regional eller lokal betydelse.

Nationellt samhällsviktig verksamhet är verksamhet som vid ett bortfall eller störning i verksamheten kan leda till allvarliga nationella eller internationella konsekvenser.

Regionalt samhällsviktig verksamhet är verksamhet som vid ett bortfall eller en störning i verksamheten kan leda till allvarliga regionala konsekvenser.

Lokalt samhällsviktig verksamhet är verksamhet som vid ett bortfall eller en störning i verksamheten kan leda till allvarliga lokala konsekvenser.

Samhällssektor	Exempel på viktiga samhällsfunktioner per samhällssektor ⁸
Energiförsörjning	Produktion av el, distribution av el, produktion och distribution av fjärrvärme,

⁸ Tabellen är hämtad från MSB (2019) *Vägledning för identifiering av samhällsviktig verksamhet*; Publ.nr: MSB1408- juni 2019 ISBN: 978-91-7383-957-0

	produktion och distribution av bränslen och drivmedel.
Finansiella tjänster	Betalningar, tillgång till kontanter, centrala betalningssystemet, värdepappershandel.
Handel och industri	Bygg- och entreprenadverksamhet, detaljhandel, tillverkningsindustri.
Hälsa- och sjukvård samt omsorg	Akutsjukvård, läkemedels- och materieförsörjning, omsorg om barn, funktionshindrade och äldre, primärvård, psykiatri, socialtjänst, smittskydd för djur och människor.
Information och kommunikation	Telefoni (mobil och fast), internet, radiokommunikation, distribution av post, produktion och distribution av dagstidningar, webbaserad information, sociala medier.
Kommunalteknisk försörjning	Dricksvattenförsörjning, avloppshantering, renhållning, väghållning.
Livsmedel	Distribution av livsmedel, primärproduktion av livsmedel, kontroll av livsmedel, tillverkning.
Offentlig förvaltning	Lokal ledning, regional ledning, nationell ledning, begravningsverksamhet, diplomatisk och konsulär verksamhet
Skydd och säkerhet	Domstolsväsendet, åklagarverksamhet, militärt försvar, kriminalvård, kustbevakning, polis, räddningstjänst, alarmeringstjänst, tullkontroll, gränsskydd och immigrationskontroll, bevaknings- och säkerhetsverksamhet.
Socialförsäkringar	Allmänna pensionssystemet, sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen.
Transporter	Flygtransport, järnvägstransport, sjötransport, vägtransport, kollektivtrafik.

4. Identifierade kritiska beroenden för kommunens samhällsviktiga verksamhet

Samhället präglas av en ökad komplexitet med många beroendeförhållanden. Beroenden är inte statiska utan är föränderliga över tid på grund av ny teknik, affärslogistik, specialisering, osv. Kritiska beroenden är beroenden som är avgörande för att samhällsviktiga verksamheter ska kunna fungera.

Dessa beroenden karaktäriseras av att ett bortfall eller en störning relativt omgående leder till nedsättningar i funktioner, som kan få till följd att en allvarlig

händelse inträffar. Den drabbade verksamheten kännetecknas av att den saknar uthållighet, redundans och möjlighet att ersätta eller fungera utan den resurs som fallit bort.⁹

Kritiska beroenden kan betraktas som sårbarheter som varje verksamhet bör känna till och kunna hantera och återfinns inom följande samhällsviktiga områden:

- teknisk infrastruktur, exempelvis elförsörjning och elektronisk kommunikation
- verksamhetsnära system, exempelvis IT-system och journalsystem
- samhällsviktiga funktioner, exempelvis vård och omsorg, specialistfunktioner, nyckelfunktioner
- information, exempelvis intern och extern kommunikation, webb och press
- transporter, varor och tjänster, exempelvis IT-Support, servicefunktioner, sjukvårdsmateriel och läkemedel.

Elförsörjning: Samtliga kommunens samhällsviktiga verksamheter har ett stort behov av el för att kunna bedrivas funktionellt.

Drivmedelsförsörjningen: Kommunens samhällsviktiga verksamheter behöver drivmedel för till exempel hemsjukvård, mattransporter och snöröjning. Drivmedelsförsörjningen är beroende av att elförsörjningen fungerar.

Vattenförsörjning: Vatten är viktigt för många av våra samhällsviktiga verksamheter. För att få vatten i kranen måste vi ha elförsörjning. Har vi inte elförsörjning till vattenförsörjningen måste drivmedelsförsörjningen fungera.

Elektroniska kommunikationer: Alla samhällsviktiga verksamheter är mer eller mindre helt beroende av fungerande elektroniska kommunikationer. Det handlar om mobiltelefoni, digitala lås, driftlarm, tillgång till system och larmöverföring bland annat.

Specifika anläggningar: Det finns anläggningar i kommunens geografiska område som är viktiga för att kommunen ska kunna upprätthålla samhällsviktiga verksamheter.

Livsmedelsförsörjning: Kommunen producerar stora mängder måltider till samhällsviktig verksamhet. För att de ska kunna ske över tid krävs att livsmedelsförsörjningen fungerar.

Transporter: För att kommunens samhällsviktiga verksamheter ska fungera över tid behövs transporter av olika slag. Det kan handla om allt från bränsle och sjukvårdsmateriel till mattransporter.

⁹ Socialstyrelsen (2015) *Socialstyrelsens risk- och sårbarhetsanalys 2015* Artikelnummer 2015-11-4

Alla kritiska beroenden är en kedja som påverkar varandra i hög grad, ett bortfall av något skulle innebära störningar i alla andra.

4.1 Kontinuitetshantering

Kontinuitetshantering handlar om att planera för att upprätthålla sin verksamhet på en tolerabel nivå. Oavsett vilken störning den utsätts för, till exempel när personalen inte kommer till jobbet, lokalerna inte går att använda, leveranser av viktiga varor och tjänster inte når oss eller vi drabbas av ett strömavbrott.¹⁰

Till skillnad från Risk- och sårbarhetsanalysen (RSA), som tydliggör och gör oss medvetna om olika risker som finns i vår närhet samt hur sårbara vi är för dem, utgör kontinuitetshantering den nästkommande delen som syftar till att vidta åtgärder för att vi inte ska vara lika sårbara för de risker som identifierats i RSA.

Kontinuitetshantering är viktigt både vad gäller det förebyggande arbetet vid grundberedskap, likväl som det är viktigt i det förebyggande arbetet inför höjd beredskap. Eftersom störningar kan inträffa både under grundberedskapen och höjd beredskap, om än i olika utsträckning är det av vikt att vara förberedd på hur störningar ska hanteras inom sin verksamhet.

Vad gäller samhällsviktiga verksamheter är det viktigt att bedriva ett systematiskt säkerhetsarbete. I ett sådant arbete inkluderas både risk- och sårbarhetsanalyser/riskanalyser och kontinuitetshantering. Detta ska göra verksamheterna mer robusta och därmed kunna hantera olika samhällsstörningar.

Ett genomförande av en kontinuitetshantering kräver ett engagemang och en viss avsättning av tid. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har tagit fram underlag som kan nyttjas som stöd för att genomföra detta arbete med exempel på mallar och underlag som direkt kan nyttjas.¹¹

I samband med framtagandet av Risk- och sårbarhetsanalysen 2023 har kommunen valt att inkludera ett kontinuitetsperspektiv. Detta innebär att datainsamlingen innefattas av en del om kontinuitetshantering som främst ska vara kunskaphöjande för kommunens förvaltningar. Utöver det förväntas denna del generera relevant information angående hur detta arbete kan fortlöpa inom Hällefors kommun.

¹⁰ <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/samhallsviktig-verksamhet/kontinuitetshantering/>

¹¹ <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/samhallsviktig-verksamhet/kontinuitetshantering/>

4.2 Beakta höjd beredskap i risk- och sårbarhetsarbetet

För att samlat beskriva krisberedskap och civilt försvar använder MSB begreppet *civil beredskap*.¹² Det finns ett genomgående behov att integrera processer inom arbetet med civil beredskap, för att effektivisera och finna utvecklingsområden inom områdena som varit åtskilda. Planeringen är i många fall relativt lika och syftar båda till att minska sårbarheter, undvika beroenden och på så sätt göra sina verksamheter robusta mot olika typer av risker och hot. Vid rikskonferensen Folk och försvar 2023 talade ministern för civilt försvar om att den yttersta konsekvensen vårt samhälle ska klara av att utstå är kriget. Det är den dimensionerande uppgiften som den civila beredskapen ska underordnas, det civila försvaret kan hantera kris, bättre än vad krisberedskapen kan hantera krig.¹³

Kontinuitetsplaner, risk- och sårbarhetsanalysen och framför allt processen i framtagandena är ett naturligt forum att arbeta med hur exempelvis beroenden i samhällsviktiga verksamheter skiljer sig åt mellan fred och krig. Som stöd finns scenarier som beskriver trolig påverkan vid höjd beredskap över en tidsperiod vilket beredskapsaktörer bör utgå ifrån i sin planering. Vidare kommer civila beredskapsaktörer behöva ta hänsyn till Försvarmaktens behov av stöd och förhålla sig till prioriteringar regionalt, inom civilområdena och nationellt, vilket inte finns kravställt inom krisberedskapen men som bör beaktas inom arbetet med civil beredskap.

Ett inträde i försvarsalliansen NATO ställer även krav på civila aktörers grundläggande förmågor (NATO 7 baseline requirements for national resilience), vilket civila beredskapsaktörer bör beakta i samma planering.

5. Identifierade och analyserade risker för kommunen och kommunens geografiska område

5.1 Riskidentifiering och riskanalys

Riskidentifiering

Riskidentifiering syftar till att identifiera extraordinära händelser och förhållanden inom kommunens egen verksamhet och det geografiska området som innebär ett hot eller en risk. Resultatet av riskidentifieringen bör vara riskkällor eller grovt beskrivna riskscenarier (typhändelser) och omfattar risker och hot inom följande områden.

- naturolyckor
- andra olyckor
- teknisk infrastruktur och försörjningssystem

¹² <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/det-svenska-civila-beredskapssystemet/nationell-risk--och-formagebedomning/>

¹³ <https://www.regeringen.se/tal/2023/01/tal-av-minister-for-civilt-forsvar-carl-oskar-bohlin-vid-folk-och-forsvars-rikskonferens-2023/>

- antagonistiska hot och social oro
- sjukdomar¹⁴

Risicanalys

Risicanalysen utgår från ett urval av de identifierade riskerna. De utvalda riskerna utvecklas till mer utförligt beskrivna riskscenarier. Risicanalysen innehåller även en värdering av hur sannolikt det är att scenariot ska inträffa och vilka direkta konsekvenser som det medför. I de fall då sannolikhetsbedömningen är förenad med allt för stor osäkerhet kan bedömningen utelämnas. Utgångspunkten för konsekvensbedömningen är befolkningens liv och hälsa, samhällets funktionalitet, grundläggande värden som rättssäkerhet och demokrati, samt skador på egendom och miljö.

Vid konsekvensbedömningen kan inledande slutsatser dras om sårbarhet och brister i förmåga, vilka sedan sammanfattas tillsammans med andra slutsatser i punkten 7.

5.2 Typhändelser

Naturolyckor och extrema väderhändelser

- 1 Värmebölja
- 2 Torka och vattenbrist
- 3 Storm
- 4 Snöoväder
- 5 Översvämning
- 6 Skyfall
- 7 Ras och skred
- 8 Skogsbrand
- 9 Åska
- 10 Solstorm

Andra olyckor

- 11 Anläggningar med hantering av farliga ämnen
- 12 Farligt gods
- 13 Allvarlig händelse i publikt område
- 14 Stor trafikolycka (tåg/väg/flyg/båt)
- 15 Brand i särskilda objekt
- 16 Händelse på annan plats med stora konsekvenser för kommunen
- 17 Dammbrott
- 18 Kärnteknisk olycka

Teknisk infrastruktur och försörjningssystem

- 19 Störningar i dricksvattenförsörjningen och avloppssystem
- 20 Störningar i livsmedelsförsörjningen
- 21 Störningar i finansiella system
- 22 Störningar i elförsörjningen
- 23 Störningar i elektroniska kommunikationer

¹⁴ MSB (2011) *Vägledning för risk- och sårbarhetsanalyser* Publikationsnummer: MSB245
- april 2011 ISBN 978-91-7383-129-1

- 24 Störningar i värmeförsörjningen
- 25 Störningar i drivmedelsförsörjningen
- 26 Störningar i transporter

Antagonistiska hot och social oro

- 27 Hot och pågående dödligt våld
- 28 Terror/våldsbejakande extremism
- 29 Social oro
- 30 Subversiv verksamhet
- 31 IT-attacker

Sjukdomar

- 32 Epidemi/pandemi
- 33 Epizooti och zoonos

5.3 Identifierade typhändelser med kommunens riskvärdering och definitioner

Texterna nedan definierar vad som menas med en viss typhändelse.

5.3.1 Naturolyckor och extrema väderhändelser

Det finns olika sorters extrema väderhändelser och en del är våldsamma, till exempel ett häftigt ösregn eller en storm. Andra byggs upp genom att någon viss väderlek dominerar under en längre tid, till exempel en värmebölja eller osedvanligt kallt väder. En längre period med torka eller ihållande regn kan också leda till extrema förhållanden¹⁵. En av klimatförändringarnas effekter är att det kommer bli allt vanligare med extrema väderhändelser som i sin tur kan ge ökade problem för olika samhällsviktiga verksamheter¹⁶.

5.3.1.1 Värmebölja

Kommunens riskvärdering

En värmebölja innebär en stor påverkan för omsorgsverksamheten i Hällefors kommun. Särskilt i riskgrupper där långvarig värme kan ge dödsfall. Det ger samtidigt en ansträngande arbetssituation för de anställda. Rutiner för värmebölja finns.

Värmebölja (1)
Hög sannolikhet
Betydande konsekvenser
Påverkar: Liv och hälsa

¹⁵ (SMHI, u.d.)

¹⁶ (FOI, 2008)

Osäkerhetsbedömning: Låg

Värmebölja definieras av SMHI som en sammanhängande period då dygnets högsta temperatur överstiger 25°C minst fem dagar i sträck¹⁷. Extrema och långvariga värmeböljor medför olika stora risker för olika individer beroende på deras hälsotillstånd. Det är framför allt sårbara grupper som äldre, sjuka och barn, som löper stor risk. Det kan även ge flera problematiska effekter på miljö, ekonomi och infrastruktur.

Med ett varmare klimat ökar också problemen med skadegörare, växtsjukdomar och ogräs¹⁸.

5.3.1.2 Torka och vattenbrist

Kommunens riskvärdering

Sommaren 2018 med den värme och torka som då var påverkade Hällefors kommun i relativt liten omfattning. De kända effekterna som blev var att några enskilda brunnar sinade samt att nivåerna i de små till medelstora vattentäkterna låg under den normala nivån. Hällefors kommun tar huvuddelen av sitt vatten från stora vattentäkter och där höll sig nivåerna bättre. Desto större effekt har det fått på skogsbruket där skogen på grund av torkan inte har haft den motståndskraften som den behöver mot tex. granbarkborre. Det finns därför stora områden som är angripna där skogen är förstörd och har gett stora ekonomiska konsekvenser för markägare.

Torka och vattenbrist (2)

Hög sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Egendom, miljö, samhällets funktionalitet och liv och hälsa

Osäkerhetsbedömning: Låg - medel

Utifrån nationella och internationella klimatscenarier framgår att torka och vattenbrist med stor sannolikhet kommer bli mer frekvent förekommande i framtiden. Under sommaren 2018 rådde torka i nästan hela Sverige. Detta berodde på en mycket låg nederbördsmängd i samband med höga temperaturer.¹⁹

Torka uppstår till följd av att det under en lång tidsperiod endast fallit små nederbördsmängder. Torka är ett vitt begrepp och kan innefatta små

¹⁷ <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/varmebolja-1.22372> uppdaterad 28 februari 2023

¹⁸ (Jordbruksverket, 2012)

¹⁹ (SMHI, 2018)

nederbördsmängder, låg markfuktighet, låga vattennivåer i sjöar, låg grundvattennivå, etc. Torcka innebär att vattenmängden minskar i naturen vilket kan leda till att tillgången på vatten minskar. Det kan få stora konsekvenser för människan och samhället i stort.²⁰

Som nämnts ovan kan torcka leda till minskad mängd vatten i naturen. Vattenbrist kallar vi situationen när tillgången på dricksvatten är mindre än efterfrågan. Vattenbrist kan innebära att det antingen råder brist på grundvatten eller ytvatten, men det kan också beskriva en situation där det samtidigt råder brist på båda.²¹ Sammantaget kan det innebära sårbarhet för viktiga samhällsfunktioner som tillgång och kvalitet på vatten samt stora ekonomiska förluster i jord- och skogsbruket²².

Vattenbrist kan också uppstå i en situation där tillgången på grundvatten och ytvatten är god, men möjligheten att rena vattnet till livsmedelskvalitet är bristfällig. I denna rapport hanterar vi den typen av situationer under rubriken "störningar i dricksvattenförsörjning".

5.3.1.3 Storm

Kommunens riskvärdering

En kraftig storm kan medföra stora problem i kommunen med tanke på skogskaraktären av landskapet. Exempelvis hemtjänst, räddningstjänst samt övriga tjänster som är beroende av vägnätet kan få stora problem.

Storm (3)
Hög sannolikhet
Allvarliga konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet och liv och hälsa
Osäkerhetsbedömning: Låg

En kraftig storm kan påverka stora geografiska områden och stora delar av samhället vilket kan leda till allvarliga konsekvenser i form av materiella skador, produktionsbortfall, störningar i samhällets funktionalitet samt skadade och omkomna. Stormar går inte att förhindra, däremot går det att i förhand, i viss mån minska sannolikheten för allvarliga konsekvenser genom att till exempel konstruera samhällsviktiga system som kan stå emot påfrestningar.²³

²⁰ Ibid.

²¹ Ibid.

²² (Länsstyrelsen i Örebro Län, 2011)

²³ Händelsescenario (MSB) Publ nr: MSB1576 - 2020 ISBN: 978-91-7927-040-7 s. 4

5.3.1.4 Snöoväder

Kommunens riskvärdering

<p>Snöoväder (4)</p> <p>Hög sannolikhet</p> <p>Betydande konsekvenser</p>
<p>Påverkar: Samhällets funktionalitet och liv och hälsa</p>
<p>Osäkerhetsbedömning: Låg</p>

Snöoväder kännetecknas av ihållande nederbörd i form av snö som medför stora snömängder på marken. Det bildar problem med att hinna få bort snömassorna, trafikstörningar och minskad framkomlighet på vägar. Ett snöoväder innebär ofta kraftiga vindar, som gör att mängden snö samlas på vissa punkter. Snön som lägger sig på tak på byggnader kan orsaka kollaps på grund av stor tyngd. Elavbrott är en vanlig konsekvens av ett snöoväder.

Snömängderna som kom över södra och mellersta Sverige under vintern 2009–2010 är enligt SMHI historiskt återkommande ungefär vart tionde år. Mycket snö kan leda till störningar i samhällsviktig verksamhet eftersom de påverkar framkomligheten på järn- och riksväg vilket i sin tur kan leda till att transporter och leveranser påverkas negativt. Elförsörjning och ibland vattenförsörjning påverkas också och tak kan kollapsa.

5.3.1.5 Översvämning

Kommunens riskvärdering

I Hällefors kommun är de flesta flöden reglerade via dammar. Då det kan ha negativa effekter på växt och djurliv så kan det likväl även ge fördelar i reglering av höga flöden. Hällefors kommun har inte på senare tid drabbats av översvämningar i någon större grad där det gett störningar eller stora ekonomiska skador. Om hot om översvämning finns så sker det oftast vår och höst.

<p>Översvämning (5)</p> <p>Medelhög sannolikhet</p> <p>Betydande konsekvenser</p>
<p>Påverkar: Samhällets funktionalitet samt egendom och miljö</p>
<p>Osäkerhetsbedömning: Låg</p>

Översvämningar uppstår ofta efter perioder då riklig nederbörd eller snösmältning och isproppar får sjöar och vattendrag att svämma över. Avrinningsområden, topografi och geologi är aspekter som är avgörande i hur översvämningen utvecklas. Översvämningar kan även orsakas av brustna dammar och fördämningar eller vid kraftiga skyfall. Vid höga flöden orsakas på kort tid stora ekonomiska och strukturella skador. Genom störningar i vattenreningen påverkas även förutsättningarna för sanitet och hygien vilket skapar grogrunder för smittspridning. Klimatförändringarna förväntas öka frekvensen på översvämningar i ett framtida klimat²⁴.

5.3.1.6 Skyfall

Kommunens riskvärdering

Hällefors kommun har under de senaste fyra åren haft ett skyfall som gett begränsade infrastrukturella skador. Under juli 2021 kom ett par skyfall som gav problem på det mindre vägnätet. Vägtrummor som blev bortspolade samt att vissa vägar blev underminerade, på ett ställe spolades järnvägsbanken undan och rälsen blev hängande i luften. Skyfallet gav stor påverkan i Grythyttan där avloppsnätet inte maktade med vattenmängderna och resulterade i att avloppsvatten trängde upp ur brunnar. I övrigt kan skyfall ge effekter kring Svartälven där det kan finnas risk för ras.

Skyfall (6)
Mycket hög sannolikhet
Allvarliga konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet samt egendom och miljö
Osäkerhetsbedömning: Låg

Enligt Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) är definitionen av ett skyfall 50 mm nederbörd på en timme eller minst 1 mm nederbörd per minut²⁵.

En trolig följd av klimatförändringar är att korttidsnederbörd och däribland skyfall kommer få en tätare återkomsttid. Det går ännu inte att göra några prognoser på mängderna eller var skyfallen kommer öka i störst utsträckning.²⁶

Konsekvenserna av ett skyfall får stor påverkan i urbana områden på grund av utbredd infrastruktur och byggnadstäthet. Många samhällsviktiga verksamheter återfinns också i urbana områden, skadeverkningar på sådan verksamhet kan få

²⁴ (Länsstyrelsen i Örebro Län, 2011)

²⁵ <https://www.klimatanpassning.se/klimatanpassa/vagledning-for-klimatanpassning/hantera-risker/skyfall-1.89213>

²⁶ (Olsson & Josefsson, 2015)

stora konsekvenser både ekonomiskt för samhället i stort, men också för att befolkningen drabbats.²⁷

Här följer några exempel som visar på negativa effekter som skyfall för med sig. Vägar och järnvägsbankar kan spolats bort vilket i sin tur kan leda till stora störningar i transporter, med stopp och långa omdirigeringar av trafiken²⁸. El-, gas- och teleavbrott på de fasta näten och de mobila tele- och datanäten kan slås ut på grund av skyfall eller åsknedslag²⁹. De kommunala ledningsnäten kan påverkas och även avloppsreningsverken³⁰. Varje år drabbas delar av länet av översvämningar till följd av skyfall under sommaren som lokalt kan ställa till med stora problem för bland annat tätorter, vägar och jordbruk.

5.3.1.7 Ras och skred

Kommunens riskvärdering

Hällefors kommun har ett par områden efter Svartälven där det finns risk för skred och ras och då framför allt vid höga flöden och skyfall.

Ras och skred (7)
Medelhög sannolikhet
Begränsade konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet, ekonomi samt egendom och miljö
Osäkerhetsbedömning: Låg

Ras har inträffat i länet i samband med höga flöden i vattendrag. Ras och skred är plötsliga och snabba processer som kan få allvarliga konsekvenser och inträffade ras har hotat bebyggelse och raserat vägar, järnvägar, broar och elledningar. Klimatanalyser för Örebro län visar på en ökning av nederbörden vilket påverkar jordars stabilitet negativt, vilket i sin tur ökar faran för ras och skred.

Enligt undersökningar av Statens geotekniska institut kommer säkerheten och jordslänters stabilitet försämrats med 5–30 procent i och med ett förändrat klimat. De flesta ras och skred inträffar under vår och höst då trycket i markens porer är högt till följd av till exempel intensiv nederbörd och snösmältning.

²⁷ (Olsson & Josefsson, 2015)

²⁸ (Länsstyrelserna, 2011) Skyfall i nutid och framtid

²⁹ (Länsstyrelserna, 2011) Skyfall i nutid och framtid

³⁰ (Länsstyrelserna, 2011) Skyfall i nutid och framtid

5.3.1.8 Skogsbrand

Kommunens riskbedömning

Hällefors kommun består till stora delar av barrskog. Risken för en stor skogsbrand är stor all synnerhet om det råder de förutsättningar som var under sommaren 2018 med hög värme och torka. Kommunen råkade ut för ett antal skogsbränder men de kunde släckas relativt snabbt. Sedan Bergslagens Räddningstjänst är en del av Räddningsregion Bergslagen finns ännu större resurser att tillgå.

<p>Skogsbrand (8)</p> <p>Hög sannolikhet</p> <p>Allvarliga konsekvenser</p>
<p>Påverkar: Samhällets funktionalitet, ekonomi samt egendom och miljö</p>
<p>Osäkerhetsbedömning: Låg</p>

En brand kan uppstå på grund av mänsklig aktivitet, till exempel oaktsamhet vid grillning, gräseldning och rökning. En brand kan också uppstå på grund av naturfenomen och felaktig teknik. Vid bränder är det ofta brandröken som är det största hotet mot människor och djur³¹. Risken för skogsbrand ökar även om markfuktigheten är låg. När luftfuktigheten och temperaturerna når vissa nivåer skapas förutsättningar för väldigt snabba brandförlopp och med klimatförändringar kan det väntas bli ännu vanligare.

5.3.1.9 Åska

Kommunens riskbedömning

<p>Åska (9)</p> <p>Mycket hög sannolikhet</p> <p>Begränsade konsekvenser</p>
<p>Påverkar: Samhällets funktionalitet samt egendom och miljö</p>
<p>Osäkerhetsbedömning: Låg</p>

Ungefär 2000 åskväder pågår ständigt runt jordklotet. Eftersom åska gynnas av hög temperatur och fuktig luft är frekvensen högst i tropiska områden. I Sverige

³¹ (Räddningsverket, 2004) Riskhantering i översiktsplaner, en vägledning för kommuner och länsstyrelser

kan åska uppträda närsomhelst på året men de flesta åskdagarna inträffar i perioden juni–augusti. Åska är vanligare vid kusterna (Västkusten 25–30 åskdagar/år) och södra eller mellersta Sverige och mindre vanligt i Norrland och fjällområdena (Lapplandsfjällen 1–3 åskdagar/år). Örebro län ligger i ett område som i genomsnitt har runt 20 åskdagar per år³². Åska är ett begränsat väderfenomen som normalt inte innebär någon omfattande åverkan eller skador på samhällsviktig infrastruktur, men dagens elektronik är ofta åskkänslig³³. Eventuellt kan klimatförändringarna också medföra gynnsammare förutsättningar för bland annat åska i framtiden³⁴.

5.3.1.10 Solstorm

Kommunens riskvärdering

Solstorm (10)
Mycket låg sannolikhet
Katastrofala konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet, liv och hälsa samt egendom och miljö
Osäkerhetsbedömning: Låg

Solen gör konstant av med den energi som uppkommer i solens kärna när väte omvandlas till helium. Tidvis får solen mycket kraftiga energiutbrott som består av strålning eller laddade partiklar, så kallade solstormar. Utbrotten av laddade partiklar kallas för koronamassutkastningar och kan orsaka geomagnetiska stormar på jorden³⁵.

När solstormar riktas mot jorden kan de påverka jonosfären och störa ut de radiovågor och satellitsignaler som antingen ska studsas mot jonosfären eller passera genom den. Solstormar kan även framkalla elektriska fält i jordytan. Strömmarna kan orsaka störningar bland annat i elnätet och telenätet, i signalsystemen för tågtrafik, samt orsaka korrosion i rörledningar³⁶.

³² <https://www.smhi.se/data/meteorologi/kartor/medel/aska-antal-dagar-ar-medel>

³³ (SMHI, 2010) Åska i Sverige 2002–2009 Meteorologi 141

³⁴ (Länsstyrelsen i Örebro län, 2011) Stormar i Örebro län

³⁵ (MSB, 2015) Solstormar

³⁶ (MSB, 2015) Solstormar

5.3.2 Andra olyckor

I vårt samhälle inträffar ständigt små och stora olyckshändelser som drabbar vårt land, våra kommuner och våra medborgare. Svåra och större olyckor är sådana olyckor som drabbar flera individer. Beroende på vilka typer av olyckor och var dessa sker i samhället kan verksamheter som är samhällsviktiga påverkas i större eller mindre omfattning. En del händelser går att förutse och till viss del förebygga och samtidigt ha en beredskap för att begränsa konsekvenserna vid en eventuell olycka. Olyckshändelser av större karaktär där exempelvis farligt gods och många människor är inblandade kan innebära stora utmaningar för samhället att hantera.

5.3.2.1 Anläggningar med hantering av farliga ämnen

Kommunens riskvärdering

I Hällefors finns Ovako och Spendrups som stora aktörer med farliga ämnen.

Anläggningar med hantering av farliga ämnen (11)

Mycket låg sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Miljö och ekonomi, liv och hälsa, samhällets funktionalitet.

Osäkerhetsbedömning: Låg

Till farliga anläggningar brukar räknas alla anläggningar som genom sin verksamhet kan orsaka brand, kemikalieutsläpp och explosioner, och som genom sina farliga egenskaper kan skada människor, miljö och egendom.³⁷

5.3.2.2 Farligt gods

Kommunens riskbedömning

Genom Hällefors finns det en primär väg (väg 63/244 söderut och västerut) och en sekundär väg (väg 63 norrut) för farligt gods.

Farligt gods (12)

Hög sannolikhet

Mycket allvarliga konsekvenser

³⁷ <https://www.msb.se/sv/Om-MSB/Nyheter-och-press/Nyheter/Nyhetsarkiv/Nyhetsarkiv-2015/Nya-regler-om-atgarder-for-att-forebygga-och-begransa-foljderna-av-allvarliga-kemikalieolyckor/>

Påverkar: Miljö, liv och hälsa, ekonomi samt samhällets funktionalitet

Osäkerhetsbedömning: Låg

Miljontals ton av farligt gods transporteras varje år på vägar och järnvägar i Sverige, och även med båt och flyg. Farligt gods är ämnen och föremål som på grund av sina kemiska eller fysikaliska egenskaper kan orsaka skador på liv, hälsa, miljö eller egendom vid transport. Farligt gods kan till exempel ha explosiva, brandfarliga, giftiga, radioaktiva eller frätande egenskaper³⁸.

Centralorten Hällefors delas av både järnvägssträckan Ställdalen-Kil och riksväg 63. Farligt gods transporteras dagligen på väg och järnväg genom tätorterna. Den potentiella risken för olycka kan ses som hög men det har historiskt sett skett väldigt få olyckor.

5.3.2.3 Allvarlig händelse i publikt område

Kommunens riskvärdering

Ur ett samhällsperspektiv finns riskerna framför allt i att en stor mängd människor kan komma att påverkas vid en sådan händelse, vilket kan få effekter på personaltillgång och få stora psykosociala konsekvenser. Sådana scenarier leder också till en mycket hög belastning på vård, omsorg och informationsflöden.

Allvarlig händelse i publikt område (13)

Medelhög sannolikhet

Begränsade konsekvenser

Påverkar: Liv och hälsa

Osäkerhetsbedömning: Hög

Inga publika evenemang är riskfria och olyckor och katastrofer sker så gott som årligen. Kraven på den som arrangerar ett sådant evenemang att ta till förebyggande säkerhetsåtgärder är därför höga, men olyckor kan ändå inträffa.

Ur kommunalt perspektiv finns ett ansvar när det gäller förberedelser kring och tillståndsgivning för olika publika evenemang.

³⁸ (MSB, 2009) Transport av farligt gods – väg och järnväg 2009-2010

5.3.2.4 Stor trafikolycka (tåg/båt/flyg/väg)

Kommunens riskvärdering

Hällefors kommun delas av både järnväg och väg. I och med detta finns alltid risken för större olyckor. Hällefors kommun har varit förskonade från dessa. Dock har flera mindre olyckor skett i anslutning till väg 63.

Stor trafikolycka (14)
Hög sannolikhet
Mycket allvarliga konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet, egendom och miljö samt liv och hälsa
Osäkerhetsbedömning: Låg

Med stora olyckor avses olyckor med ett högt antal skadade eller avlidna, normalt ses det inte som händelser med stora konsekvenser för samhällsviktig verksamhet. Det som är avgörande beror på olyckans art, inblandade individer samt geografiskt område. Utöver skadeläge och dödsfall kan de anses ha konsekvenser för samhällsviktig verksamhet när omfattningarna på miljö eller infrastruktur är signifikanta. Stora trafikolyckor, tågolyckor, flygolyckor samt båtolyckor är alla exempel som kräver att kommunerna håller en viss beredskap.

5.3.2.5 Brand i särskilda objekt

Kommunens riskvärdering

Brand i särskilda objekt (15)
Medelhög sannolikhet
Mycket allvarliga konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet, ekonomi samt egendom och miljö
Osäkerhetsbedömning: Låg

De flesta bränder som inträffar kan hanteras av räddningstjänsten och får mycket begränsad påverkan på samhällsviktiga funktioner. Dock kan brand i vissa särskilda objekt få stora konsekvenser för samhällsviktiga funktioner och människors möjlighet till vardagsliv. Några exempel kan vara brand i samhällsviktiga anläggningar såsom värmeverk, ställverk, viktiga ledningsnät eller uppställningsgarage för bussar. Men även bränder i anläggningar med hantering av farliga ämnen, vissa lagerplatser och andra knutpunkter kan få påverkan för människor i form av spridning av farlig rök eller att viktiga platser på annat sätt blir otillgängliga.

5.3.2.6 Händelse på annan plats med stora konsekvenser för kommunen

Kommunens riskvärdering

Vid händelser utanför kommunen så finns en relativt liten eller ingen möjlighet till påverkan. Det som då är viktigt är hur man tar omhand personer som är bosatta i kommunen. Vid en sådan händelse så har POSOM en viktig roll. Därför är det av största vikt att en kommun har en väl sammansatt och utbildad POSOM-grupp.

Händelse på annan plats med stora konsekvenser för kommunen (16)

Hög sannolikhet

Betydande konsekvenser

Påverkar: Liv och hälsa, samhällets funktionalitet och rättssäkerhet samt egendom och miljö

Osäkerhetsbedömning: Medel

Erfarenheter från händelser som Estonia 1994, tsunamin i Sydostasien 2004, terrorattacken i Stockholm 2017, och i viss mån även vulkanutbrottet på Island 2010, har visat att en händelse på en plats kan få konsekvenser inom andra geografiska områden. Sådana händelser kan drabba vissa kommundelar eller arbetsplatser särskilt hårt eller påverka ex. nyckelpersoner eller transporter i sådan utsträckning att det får effekt på samhällsfunktioner. Behovet av beredskap för psykosocialt omhändertagande av anhöriga och hemvändande drabbade kan också bli påtagligt.

5.3.2.7 Dammbrott

Kommunens riskbedömning

Den största risken för skador löper Hällefors kommun om dammen vid Lisjön, Ludvika kommun, brister. Den reglerar huvudflödet för Svartälven vilket, om den brister kan ge stora skador främst då på övriga dammar som finns nedströms. Det kan även ge störningar i elförsörjning då det finns ett antal kraftverk vid dessa dammar.

Dammbrott (17)

Mycket låg sannolikhet

Katastrofala konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet, liv och hälsa samt egendom och miljö
Osäkerhetsbedömning: Låg

Damm brott kan inträffa till följd av bristfälligt underhåll av en damm men det kan också inträffa på grund av till exempel elfel, underdimensionering eller genom dominoeffekter om dammar uppströms brister. Höga dammar med stora magasin utgör den största risken och finns det bebyggelse nedströms kan skadorna och konsekvenserna bli mycket allvarliga.

5.3.2.8 Kärnteknisk olycka Kommunens riskbedömning

Kärnteknisk olycka (18)
Mycket låg sannolikhet
Mycket allvarliga konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet, liv och hälsa samt egendom och miljö
Osäkerhetsbedömning: Låg

Örebro län har ingen kärnkraftsanläggning, men konsekvenserna av en olycka någon annanstans skulle kunna bli katastrofala. Radioaktiva och nukleära ämnen transporteras genom länet och används i viss verksamhet, bland annat vid sjukhus i länet. Enligt Strålsäkerhetsmyndigheten är problemen i beredskapen för händelser med radioaktiva ämnen i synnerhet antagonistiska händelser och att räddningstjänsten i allmänhet inte har någon praktisk erfarenhet från "vardagsolyckor", eftersom olyckor med radioaktiva ämnen inträffar ytterst sällan³⁹. Dessutom har län som Örebro län inte samma kunskap om kärntekniska olyckor som kärnkraftslänen, vilket utgör en sårbarhet.

5.3.3 Teknisk infrastruktur och försörjningssystem

Fungerande teknisk infrastruktur och försörjningssystem är viktiga inte bara för samhällsviktig verksamhet och samhällets krisberedskap, utan också för den enskilde individen. För att samhället ska kunna fungera behövs tillgång till el, vatten, värme och telekommunikationer.

³⁹ (Strålsäkerhetsmyndigheten, 2010) Risk- och sårbarhetsanalys

MSB har tagit fram förslag till resultatmål för samhällets krisberedskap för försörjningen av dricksvatten, livsmedel och värme⁴⁰. Att just dricksvatten, livsmedel och värme är grundläggande vid en kris i det moderna samhället blev skrämmande tydligt då Japan drabbades både av en tsunami och en kärnkraftsolycka våren 2011⁴¹. Resultatmålen handlar bland annat om miniminivåer för tillgång till dricksvatten, planering för att upprätthålla livsmedelsförsörjningen och tillgång till uppvärmda utrymmen vid störningar i värmeförsörjningen⁴².

5.3.3.1 Störningar i dricksvattenförsörjningen

Kommunens riskbedömning

De stora farorna i dricksvattenförsörjningen är sabotage, olycka där kemikalier tränger ned i vattentäkt och tekniska fel. Alternativ elförsörjning finns och stora delar av Hällefors tätort försörjs med självtryck under en tid. Största konsekvenserna får vård och omsorgsverksamheten om dricksvattnet skulle försvinna alternativt förorenas. Spendrups bryggeri har delvis egen vattenförsörjning till sin verksamhet men de har även kommunalt vatten till delar av sin verksamhet. Ovako har egen vattenförsörjning till sin verksamhet.

Störningar i dricksvattenförsörjningen och avloppssystem (19)

Mycket hög sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet

Osäkerhetsbedömning: Låg

För människors överlevnad behöver vi tillgång till vatten i tillräcklig mängd och av godtagbar kvalitet för dryck, till matlagning och personlig hygien osv. I ett krisläge tillhör dricksvatten ett av de nödvändigaste behoven för den enskilda individen och befolkningen som helhet.

En större störning skulle få allvarliga konsekvenser. Klimatförändringarnas konsekvenser för dricksvattenförsörjningen kan enligt klimat- och sårbarhetsutredningen bli avsevärda. Kvaliteten på råvattnet i vattentäkter kan påverkas negativt av stigande temperaturer och större variationer i nederbörd och flöden⁴³. Även risken för skador på vattenledningar och föroreningar av

⁴⁰ (MSB, 2011) Förslag till resultatmål för samhällets krisberedskap för försörjning av dricksvatten, livsmedel och värme

⁴¹ (MSB, 2011) Förslag till resultatmål för samhällets krisberedskap för försörjning av dricksvatten, livsmedel och värme

⁴² (MSB, 2011) Förslag till resultatmål för samhällets krisberedskap för försörjning av dricksvatten, livsmedel och värme

⁴³ (MSB, 2012) Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap, s.22

dricksvattnet ökar på grund av ökad risk för översvämningar, ras och skred⁴⁴. Det kan även vara på grund av brist på olika kemikalier kopplat till framställningsprocessen.⁴⁵

5.3.3.2 Störningar i livsmedelsförsörjningen

Kommunens riskbedömning

Livsmedelsförsörjningen i kommunen är en privat verksamhet och för närvarande finns fem livsmedelsbutiker i kommunen. I kommunens regi finns fyra tillagningskök (varav två är förberedda att drivas av reservkraftverk) samt tre mottagningskök. Störst störningar i livsmedelsförsörjningen skulle eventuellt drivmedelbortfall alternativt störningar i betalningssystem ge.

Störningar i livsmedelsförsörjningen (20)
Mycket hög sannolikhet
Betydande konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet
Osäkerhetsbedömning: Låg

Livsmedelsförsörjningens system är komplext och livsmedelsflödet innehåller ofta många olika steg från råvara till färdig mat hos konsumenten. Livsmedelsförsörjningen består av flera verksamheter som livsmedelsproduktion, lager, dagligvaruhandel, restauranger och storkök. Beroendet av fungerande tele- och datakommunikationer har successivt ökat i och med den tekniska utvecklingen inom livsmedelssektorn⁴⁶. Livsmedelsförsörjningen är starkt beroende av transporter i alla verksamheter. Konceptet ”just in time” används inom livsmedelsförsörjningen och innebär att lagerhållningen är liten och sker till stor del på vägarna. Transporter behövs för att förflytta produkter i livsmedelskedjan och elförsörjningen är viktig för att hålla igång de flesta verksamheter⁴⁷.

Det är troligt att en större störning i livsmedelsförsörjningen är en följd effekt av en annan typhändelse. Exempel på sådan skulle kunna vara värmebölja, störningar i drivmedelsförsörjningen och/eller transportsektorn.

⁴⁴ (MSB, 2012) Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap, s.22

⁴⁵ (Livsmedelsverket 2021) Försörjning av kemikalier inom den svenska dricksvattenproduktionen, s.11

⁴⁶ (Livsmedelsverket, 2011) Livsmedelsförsörjning i ett krisperspektiv

⁴⁷ (KBM, 2010) Faller en – faller då alla?

5.3.3.3 Störningar i finansiella system Kommunens riskbedömning

Störningar i finansiella system (21)
Hög sannolikhet
Betydande konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet samt demokrati och rättssäkerhet
Osäkerhetsbedömning: Medel

I huvudsak kan betalningar ske med kontanter, betalkort, via girering (bankgiro, postgiro och plusgiro) Swish eller internetbank. Vid ett omfattande elavbrott kan det bli problem för banker att genomföra överföringar. En störning i de finansiella systemen kan också leda till sociala konsekvenser och oro i samhället.

5.3.3.4 Störningar i elförsörjningen Kommunens riskbedömning

Avbrott i elförsörjningen kommer att drabba alla samhällen hårt. Beroende på årstid så kan det även bli problem med att hålla hushåll varma. Separata planer finns framtaget för detta i form av styrel, där prioritering av verksamheter är gjort. Inom omsorgen finns behov att se över alternativ värme vid bortfall av el.

Störningar i elförsörjningen (22)
Medelhög sannolikhet
Allvarliga konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet
Osäkerhetsbedömning: Låg

Elförsörjningen innefattar produktion, distribution och slutanvändning av el som i sin tur består av tre systemnivåer med stamnät, regionnät och lokala nät⁴⁸. Lokalnäten utsätts ofta för avbrott i samband med väderrelaterade händelser

⁴⁸ (MSB, 2010) Olyckor och kriser 2009/2010

medan region- och stamnäten inte är lika känsliga, särskilt inte stamnäten⁴⁹. Ungefär 40 procent av avbrotten i elförsörjningen beror på väderrelaterade problem⁵⁰. Även om de stora leverantörerna har grävt ner många elledningar under de senaste åren och därmed skapat större robusthet i näten i länet, är sannolikheten för en störning i elförsörjningen medelhög och risken för avgrävda kablar ökar istället. I dagens elberoende samhälle är vi sårbara utan el och ett elbortfall får mycket allvarliga konsekvenser även för den enskilda människan. Hur allvarliga konsekvenserna blir är bland annat beroende av hur långvarig störningen är, hur stort område som berörs, samt av årstid och väderlek. Konsekvenserna av ett omfattande elavbrott beror också på vilken reservkraft med tillgång till bränsle och andra reservåtgärder som kan användas.

5.3.3.5 Störningar i elektroniska kommunikationer

Kommunens riskbedömning

<p>Störningar i elektroniska kommunikationer (23)</p> <p>Hög sannolikhet</p> <p>Allvarliga konsekvenser</p>
<p>Påverkar: Liv och hälsa, samhällets funktionalitet, rättssäkerhet och demokrati samt egendom och miljö</p>
<p>Osäkerhetsbedömning: Låg</p>

Elektroniska kommunikationsnät och tjänster spelar en allt viktigare roll i vårt samhälle, i vardagen såväl som vid extraordinära händelser. Varje dag bidrar elektronisk kommunikation till olika former av finansiella tjänster, hälso- och sjukvård, arbete för samhällets skydd och säkerhet, transporter, energiförsörjning och flera andra samhällssektorer.

Andra delar av samhället är också beroende av elektronisk kommunikation, från enskilda medborgare till företag och andra organisationer. I vissa fall kan medborgares liv och hälsa direkt påverkas av störningar och avbrott i elektronisk kommunikation.⁵¹

Andra utvecklingsmöjligheter, som en minskning av antalet oberoende nätinfrastukturer genom konsolidering och följderna av klimatförändringar, kan öka flera risknivåer. Med nya användningsområden, från e-hälsa till fjärrövervakning och kontroll av tekniska system, kan sårbarheter få allt större negativ påverkan, både för den enskilde individen som samhället i stort. Om samhällsviktiga användare i framtiden kommer att utnyttja mobila

⁴⁹ (MSB, 2010) Olyckor och kriser 2009/2010

⁵⁰ (SMHI, 2012) Klimatanpassningsportalen

⁵¹ (Post- och telestyrelsen, 2018) s42

kommunikationsnät för verksamhetskritisk kommunikation kommer också riskbilden att påverkas.⁵² Ytterligare en riskfaktor är bristande säkerhetsanalyser i samband med trenden med ökande användning av molntjänster.

5.3.3.6 Störningar i värmeförsörjningen

Kommunens riskbedömning

Stora delar av Hällefors och Grythyttans tätorter försörjs med värme av Adven (tidigare Värmevärden). I övrigt så är de flesta hushållen egna värmesystem. Under långvariga avbrott så kan evakuering bli nödvändig framför allt av människor som är mera utsatta. Omsorgen har ett behov av att inventera alternativ värme.

Störningar i värmeförsörjningen (24)
Medelhög sannolikhet
Allvarliga konsekvenser
Påverkar: Liv och hälsa, samhällets funktionalitet samt egendom och miljö
Osäkerhetsbedömning: Medel

Uppvärmningen är inte bara en komfortfråga utan även viktig för vår hälsa, vatten, avlopp och byggnader. Nästan alla uppvärmningsformer är beroende av en fungerande elförsörjning, i synnerhet fjärrvärmesystem. När uppvärmningen av hus och lokaler slutar fungera, behöver det inte vara ovanligt kallt för att samhället snabbt ska hamna i en krissituation. Fjärrvärmesystemet är den huvudsakliga formen för att värmeförsörja befolkningen. Fjärrvärmesystemen är starkt beroende av transporter för en ständig tillgång till bränsle, eftersom det är svårt att lagra så stora volymer som krävs. Detta är särskilt kritiskt för de anläggningar som drivs med bio- och avfallsbränslen, med tanke på att det rör sig om stora volymer som ska fraktas.

5.3.3.7 Störningar i drivmedelsförsörjningen

Kommunens riskbedömning

⁵² (Post- och telestyrelsen, 2018) s61

Störningar i drivmedelsförsörjningen (25)

Medelhög sannolikhet

Mycket allvarliga konsekvenser

Påverkar: Samhällets funktionalitet

Osäkerhetsbedömning: Låg

Dagens samhälle är beroende av fungerande drivmedelsförsörjning i form av drivmedel för fordon, bränsle för uppvärmning av fastigheter, som energikälla i industriprocesser och för att driva reservkraft. Förutom transportsektorn är polis, räddningstjänst, bevakning, avfallshantering, akutsjukvård och äldreomsorg beroende av drivmedel till sina fordon. Många samhällsviktiga verksamheter är försedda med reservkraftverk och vid ett elavbrott behöver dessa drivas med huvudsakligen dieselolja men också bensin. Den totala förbrukningen för landets samtliga reservkraftverk motsvarar den mängd diesel som normalt konsumeras i landet.

De flesta samhällsviktiga verksamheterna har bara diesel för några dagars drift och inga kommuner i länet har idag egna lager av bränsle utöver detta. Vatten-, avlopps- och fjärrvärmesystemen skulle drabbas vid en drivmedelsbrist på grund av de indirekta transportberoendena. Vid en drivmedelsbrist skulle samhällsviktiga verksamheter kunna drabbas hårt.

I Sverige finns fyra råoljehamnar som försörjer de fem oljeraffinaderierna i landet, varav tre är drivmedelsraffinaderier. Transporter av oljeprodukter från raffinaderier till depåer sker huvudsakligen med kusttanksfartyg, men även på järnväg och till viss del med tankbil till små inlandsdepåer. Transporterna från depå till tankställen och slutanvändare sker främst med tankbil. Fördelningen av tankställen är ojämn över landet.⁵³

Det finns ett omfattande internationellt samarbete och avtal kring hantering av oljekriser. Oljebolag och stora användare inom industrin och kraftvärmeverk är skyldiga att hålla beredskapslager av råolja eller oljeprodukter motsvarande 90 dagars normalkonsumtion föregående år. Användningen av dessa lager regleras av EU och IEA (International Energy Agency, på svenska Internationella energirådet, vår anmärkning) enligt internationella överenskommelser.⁵⁴ ”Ett långvarigt oplanerat stopp (halvår till år) i ett av de tre svenska raffinaderierna bedöms inte orsaka allvarliga störningar i försörjningen av produkter till marknaden. Det finns emellertid i en sådan situation risk för prisökningar, vissa leveransstörningar och en minskning av beredskapslagren”.⁵⁵

⁵³ Risk- och sårbarhetsanalys över energiförsörjningen i Sverige år 2015 ER2015:22, Statens energimyndighet, sidan 38

⁵⁴ Ibid s.39

⁵⁵ Ibid s.40

5.3.3.8 Störningar i transporter Kommunens riskbedömning

Störningar i transporter (26)
Medelhög sannolikhet
Mycket allvarliga konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet
Osäkerhetsbedömning: Medel

Örebro län är med sitt geografiska läge ett nordiskt logistik- och transportcentrum och sannolikheten för störningar i transportsystemet bedöms som hög. Viktiga vägtransporter på de stora genomgående vägarna i länet är av betydelse för hela landet och konsekvenserna av en störning skulle bli allvarlig. I princip är all samhällsviktig verksamhet beroende av transporter.

Hällefors har inom kommunens gränser tre större vägar i form av riksvägarna: 244 Nora-Hällefors, 63 Karlstad- Ludvika och 205 Karlskoga- Hällefors. Störningar i det vägnätet skulle ge konsekvenser både för kommunen och för näringsidkare och privatpersoner som arbetspendlar till de omkringliggande orterna. Vägnätet är i behov av större underhållsåtgärder då de är extremt känsliga för väderpåverkan så som storm, snö etcetera. Gällande järnvägstrafiken så löper Ställdalen-Kil banan genom kommunen. Den kan nog anses som den viktigaste noden för de större företagen i kommunen så som Ovako och Stora Enso. Stora mängder material och gods går till och från deras verksamheter via denna länk.

Klimatförändringarnas konsekvenser för vägnätet, kommer enligt klimat- och sårbarhetsutredningen, att bli betydande⁵⁶. Höga flöden, översvämningar och skyfall innebär ökad risk för översvämningar av vägar, tunnlar och broar, och vägbankar riskerar att spolats bort⁵⁷.

5.3.4 Antagonistiska hot och social oro

Ett av de skyddsvärden som regeringen har pekat ut är demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Risker som misstro mot politiska institutioner, sociala risker, informationspåverkan, propaganda och antagonistiska hot kan få effekt på det skyddsvärda.

5.3.4.1 Hot och pågående dödligt våld

Kommunens riskbedömning

⁵⁶ (MSB, 2012) Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap, s18

⁵⁷ (MSB, 2012) Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap, s18

Hot och pågående dödligt våld (27)

Hög sannolikhet

Allvarliga konsekvenser

Påverkar: Liv och hälsa samt rättssäkerhet och demokrati

Osäkerhetsbedömning: Medel

Inom flera verksamheter är våld och hot om våld ofta förekommande, det kan rikta sig mot personal eller förekomma mellan individer. Det är viktigt att våldsutsatta arbetsplatser arbetar systematiskt och löpande med denna typ av problem, eftersom de utgör ett hot mot demokratin. Hittills har antalet allvarliga incidenter i Örebro län varit få. Attentat mot verksamheter kan inträffa med personskador eller dödsfall bland personal eller brukare som följd.

Pågående dödligt våld är en fråga som aktualiserats i Sverige under de senaste åren. Pågående dödligt våld är ett samlingsbegrepp som försöker beskriva grova våldsyttningar i publika eller folkrika miljöer som skolor, arbetsplatser, köpcentrum eller biografier. Flera grova våldsfall har ägt rum i olika länder runt om i världen, vilket leder till stor uppmärksamhet och oro för att något liknande skulle kunna inträffa i Sverige⁵⁸.

Under början av 2000talet inträffade flera våldsdåd som närmast kan beskrivas som en personlig våldsakt utan uppenbara avsikter. Det går inte att utesluta att ett sådant dåd skulle kunna inträffa i Hällefors kommun. Den typen av händelse skulle ställa stora krav på kommunens krishanteringsförmåga och förmåga till psykosocialt omhändertagande.

Våldsyttningar som innebär pågående dödligt våld är mycket allvarliga fenomen som är väldigt svåra att upptäcka i förväg. Trots att gärningsmännen ofta i förväg signalerat till sin omgivning att de planerar att begå en våldshandling är det svårt att sortera ut dess signaler från signaler som leder till andra typer av utlopp och psykisk ohälsa. Hällefors kommuns kärnverksamheter har till viss del rutiner och handlingsplaner för sådana händelser. Dock är det svårt att förutse och förebygga enskilda våldshandlingar.

5.3.4.2 Terrorism och våldsbejakande extremism

Kommunens riskbedömning

I Hällefors kommun kan risken för terrorism anses liten. Man ska dock inte förminska de risker som finns då motsättningar finns i samhället främst då av extremistiska rörelser.

⁵⁸ (Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, 2018)

Terror/våldsbejakande extremism (28)
Låg sannolikhet
Mycket allvarliga konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet, liv och hälsa samt rättssäkerhet och demokrati
Osäkerhetsbedömning: Medel

Under perioden 2015–2017 inträffade ett flertal större terroråd runt om i Europa. Attackerna, som både var i form av koordinerade attacker med bomber och eldhandvapen och enklare attacker utförda av ensamma personer i olika former av fordon, orsakade ett stort antal döda och skadade. Sverige drabbades senast 2017 av ett terrorattentat i Stockholm med flera döda och skadade som följd. Utifrån den form en stor del av dessa attacker har haft, dvs enklare attacker med fordon och knivar, kommer det troligen vara svårt att hindra att nya attacker genomförs.

Ansvar för terrorismbekämpning ligger i Sverige i första hand på Säkerhetspolisen. Det kommer dock att vara Polismyndigheten, sjukvården och de kommunala räddningstjänsterna som kommer att möta de omedelbara effekterna av ett attentat.

5.3.4.3 Social oro

Kommunens riskbedömning

Social oro (29)
Medelhög sannolikhet
Allvarliga konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet, egendom och miljö samt rättssäkerhet och demokrati
Osäkerhetsbedömning: Medel

Det finns olika risker som kan orsaka instabilitet i samhället. Ökat utanförskap och segregering är exempel på sociala risker som har sitt ursprung i bristande sociala och socioekonomiska förhållanden. Även ökad främlingsfientlighet och minskad social sammanhållning är faktorer som kan leda till social oro med allvarliga konsekvenser. Under de senaste åren har våldsamma situationer med upplopp, raketer, bensinbomber, bilbränder och stenkastning mot räddningstjänst och polis där olika ungdomsgrupper varit inblandade, uppstått i utsatta storstadsområden i Sverige. Oftast inträffar de i socioekonomiskt utsatta

storstadsområden och inte sällan utlöses de av en händelse där ungdomsgrupperna känt sig provocerade av polis eller myndigheter. Under april 2022 inträffade ett upplopp i centrala Örebro i samband med en manifestation. Upploppet har tagit mycket resurser hos rättsväsendet att hantera både under och efter händelsen. Upploppet innebar omfattande skador på statlig egendom och flera personer har åtalats till följd av detta.

Otryggheten kan påverka samhällets värderingar, förtroendet för myndigheter minskar och samhället kan behöva vidta fler åtgärder. Upplopp kopplade till bostadsområden ställer höga krav på ansvariga myndigheter och erfarenheter visar att vissa strategier kraftigt kan trappa upp våldet istället för tvärtom. Denna typ av fenomen är mycket allvarliga och stör redan samhällsviktiga verksamheter som till exempel räddningstjänst och akutsjukvård, som kan behöva invänta poliseskort för att kunna göra en insats, vilket skapar fördröjningar.

5.3.4.4 Subversiv verksamhet

Kommunens riskbedömning

Subversiv verksamhet (30)
Hög sannolikhet
Betydande konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet samt rättssäkerhet och demokrati
Osäkerhetsbedömning: Hög

I grunden syftar subversiv verksamhet på aktioner som underminerar eller omstörtar den rådande samhällsordningen. Subversiv verksamhet är därmed de handlingar som råder utanför de juridiska och socialt accepterade samhällsliga strukturerna. Exempel på subversiv verksamhet är organiserad brottslighet, korrupcion, sabotage och intrångsförsök. Begreppet kopplas också till spionage eller otillåtet handlande från främmande makt.

Detta ska inte förväxlas med terrorism/ våldsbejakande extremism som i stället har som grund att bland annat injaga allvarlig fruktan hos en befolkning eller en befolkningsgrupp. Så är inte fallet vad gäller subversiv verksamhet.

5.3.4.5 IT-attacker

Kommunens riskbedömning

IT-attacker (31)
Hög sannolikhet

Allvarliga konsekvenser
Påverkar: Samhällets funktionalitet, egendom och miljö samt rättssäkerhet och demokrati
Osäkerhetsbedömning: Medel

IT-attacker innebär försök att förändra, radera, få tillgång till, exponera eller stjäla information eller att få otillåten tillgång till en IT-resurs. Det är oftast ett antagonistiskt hot där datorer, nätverk, servrar och IT-system angrips med syfte att åstadkomma skada. Angriparen kan vara individer, grupper, organisationer eller främmande makt. I många fall är angriparen anonym.

I Sverige har vi höga ambitioner att digitalisera och ta till oss ny teknik för att effektivisera och utveckla verksamhet. Idag består verksamhetens IT-miljöer av komplexa sammansättningar av olika system och förbindelser kopplat till internet-och molnbaserade lösningar. Detta innebär både en exponering av data och system mot omvärlden men även svårhanterliga beroenden för säkerhetskänsliga verksamheter. Ett sådant beroende kan vara att en IT-tjänst tillhandahålls av en leverantör som i sin tur använder olika underleverantörer och leveranskedjor för att förse verksamheterna med en specifik tjänst. Ett intrångsförsök eller störning hos en leverantör eller genom en leveranskedja kan generera åtkomst till en mängd olika IT-miljöer och indirekt drabba sin verksamhet, utan att just den verksamheten var måltavlan.⁵⁹

Tyvärr har inte informations- och cybersäkerheten stärkts inte i samma takt. Artificiell intelligens (AI), robotik, utbyggnaden av 5G, ökad användning av molninfrastruktur kan alla göra våra verksamheter mer effektiva och delvis också öka vår beredskap för vissa händelser. Konsekvenserna av en IT-attack kan bli omfattande. Det kan innebära att information försvinner, blir otillgänglig eller att information blir låst och att angriparen kräver att pengar ska betalas ut för att låsa upp informationen. Detta drabbade Kalix kommun en natt i december 2021 och de stod utan tillgång till samtliga sina verksamhetssystem.

Oavsett orsak kan IT-incidenter bli allvarliga när de drabbar verksamheter och tjänster som är viktiga för samhället. Många tjänster är beroende att IT-lösningar fungerar. MSB mottager enligt rapport cirka 350-incidentrapporter från myndigheter och leverantörer av samhällsviktiga tjänster årligen. Vanligast är att incidenterna är orsakade av systemfel eller misstag, därefter är vanligaste händelse någon typ av angrepp.⁶⁰

⁵⁹ (Säkerhetspolisen, 2023) Säkerhetspolisens årsberättelse 2023

⁶⁰ MSB (2023), Nationell risk- och sårbarhetsbedömning (NRSB)

<https://www.msb.se/contentassets/e1e46c8ec261465984a510eb5275c0cc/nationell-risk-och-sarbarhetsbedomning-nrsb-2023.pdf> s71-72

5.3.5 Sjukdomar

Ett framtida förändrat klimat kommer att ställa högre krav på samhällets samlade förmåga att förhindra och hantera störningar⁶¹. Infektionssjukdomar kan öka, då risken för ras och skred kan frilägga kemisk-toxiska deponier och sprida smittämnen som förorenar vattentäkter och badvatten⁶². Ett varmare klimat med ökad nederbörd kan resultera i flera utbrott av vattenrelaterade sjukdomar⁶³.

5.3.5.1 Epidemi/pandemi

Kommunens riskvärdering

<p>Epidemi/pandemi (32)</p> <p>Medelhög sannolikhet</p> <p>Allvarliga konsekvenser</p>
<p>Påverkar: Liv och hälsa samt samhällets funktionalitet</p>
<p>Osäkerhetsbedömning: Låg</p>

En epidemi är en smittsam sjukdom med stor spridning inom ett begränsat geografiskt område, på en enskild ort, i ett enskilt område, i flera områden eller i en eller flera nationer. En pandemi är en världsomfattande smittsam sjukdom som sprider sig genom befolkningsgrupper över ett stort område, till exempel en kontinent, eller i hela världen. En epidemi/pandemi kan få stor påverkan på samhället som helhet när ett stort antal människor insjuknar. Hälso- och sjukvården samt den kommunala omsorgen kan utsättas för stor belastning under en längre tid. Ett stort antal arbetsplatser kan drabbas av personalbortfall som kan ge problem i många verksamheter. Stora delar av landet kan drabbas samtidigt, liksom stora delar av vår omvärld. Om nyckelpersoner som arbetar inom samhällsviktig verksamhet blir smittade kan det påverka verksamheten och samhället negativt. Det kan även bli brist på medicin och utrustning.

5.3.5.2 Epizooti och zoonos

Kommunens riskbedömning

Hällefors kommun har en liten del djurhållning så som till exempel lantbruk. Det som finns är oftast småskaligt och ligger i regel långt ifrån varandra geografiskt vilket minskar smittrisen.

⁶¹ (Energimyndigheten, 2009), Energimyndighetens slutrapportering, Extrema väderhändelser och klimatförändringens effekter på energisystemet

⁶² (FOI, 2009) Att använda geografisk information vid väderkriser för att bistå sårbara grupper i ett förändrat klimat

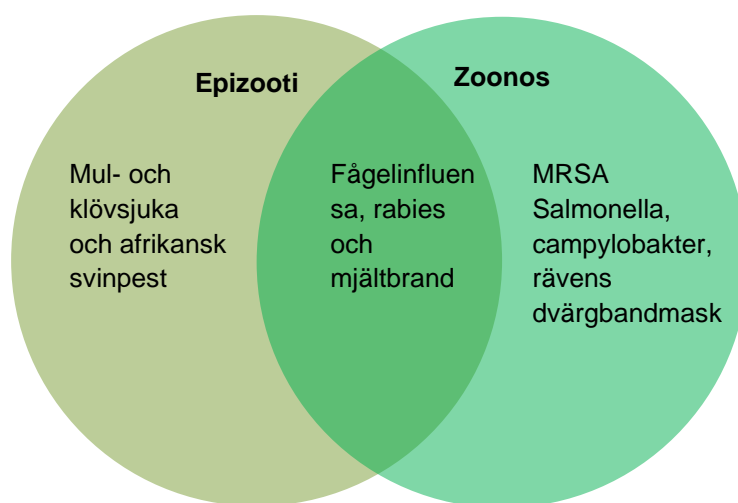
⁶³ (FOI, 2009) Att använda geografisk information vid väderkriser för att bistå sårbara grupper i ett förändrat klimat

Epizooti och zoonos (33)
Låg sannolikhet
Betydande konsekvenser
Påverkar: Egendom och miljö, liv och hälsa samt samhällets funktionalitet
Osäkerhetsbedömning: Medel

Epizooti är ett samlingsnamn för allmänfarliga djursjukdomar. Det är sjukdomar som kan utgöra ett hot mot människors eller djurs hälsa eller som kan medföra stora ekonomiska förluster för samhälle⁶⁴. Exempel på epizootier är mul- och klövsjuka och afrikansk svinpest. Vid misstanke om epizooti finns lagstadgat i epizootilagen hur man ska agera och anmälan ska göras till en veterinär.

Zoonoser är sjukdomar eller smittämnen som på ett naturligt sätt kan smitta mellan djur och människor.⁶⁵ MRSA⁶⁶ Salmonella, campylobakter och rävens dvärgbandmask är exempel på zoonoser.

Vissa epizootier är även zoonoser, till exempel fågelinfluensa, rabies och mjältbrand.

I ett förändrat klimat och med människor som reser allt mer finns en ökad risk för sjukdomar orsakade av bakterier, virus och parasiter⁶⁷. Allt fler transporterar och importerar sällskapsdjur som kan medföra sjukdomar som smittar mellan människor och djur och som ännu inte är etablerade i Sverige⁶⁸.

⁶⁴ <https://www.sva.se/djurhalsa/epizootier>

⁶⁵ <https://www.sva.se/djurhalsa/zoonoser>

⁶⁶ meticillinresistent Staphylococcus aureus

⁶⁷ (MSB, 2010) MSB:s statistik och analys olyckor och kriser 2009/2010 s.63

⁶⁸ (MSB, 2010) MSB:s statistik och analys olyckor och kriser 2009/2010 s.63

Jordbruksverket har det övergripande ansvaret för djurhälsan och för att bekämpa smittsamma djursjukdomar⁶⁹. Vissa beslut i denna hantering kan delegeras till länsstyrelserna⁷⁰. Länsstyrelsen ansvarar för det förebyggande smittskyddet när det gäller djur i länet och samordnar bekämpningen av vissa allvarliga smittsamma sjukdomar.

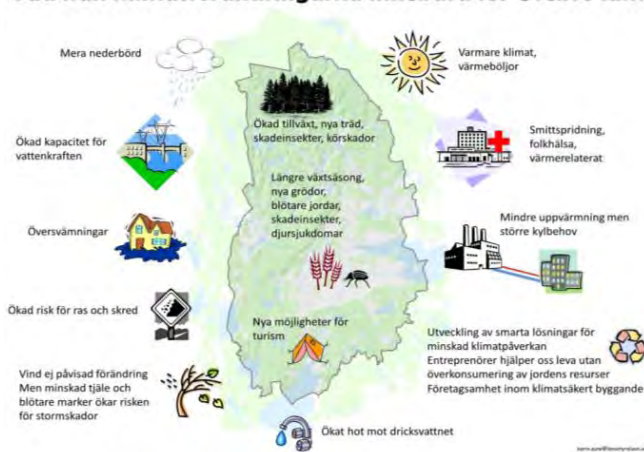
5.4 Klimatförändringar

Klimatförändringarna kan komma att förstärka de hot och risker som vi står inför idag då det medför ökad frekvens och risk för extrema väderhändelser och naturolyckor.

Klimatförändringarna kan också öka risken för störningar i länets samhällsviktiga verksamheter. För Örebro län beräknas

årsmedeltemperaturen öka med knappt tre grader till slutet av seklet, ett årsmedelvärde med 18 dagar i följd med dygnstemperatur över 20 grader, vegetationsperioden öka med 40–75 dagar och årsmedel-nederbörden öka med 15–20 procent i jämförelse med perioden 1961-1990 (Framtidsklimat i Örebro län – enligt RCP-scenarier, Klimatologi nr 18 2015, SMHI).

Vad kan klimatförändringarna innebära för Örebro län?

5.5 Informationspåverkan

Informationspåverkan, eller kognitiva påverkansaktiviteter genomförs i syfte att påverka målgruppers uppfattningar, beteenden och beslutsfattande.

Vilseledning, desinformation och propaganda i informationsmiljön är exempel på informationspåverkan. Informationspåverkan genomförs både enskilt och som en del i en större påverkansoperation. Sammantaget utgör allt detta ett hot mot demokratin.

Syftet med otillåten informationspåverkan är:

- Att undergräva förtroende för demokratin och samhällets funktionalitet
- Att underminera sammanhållningen inom ett land
- Att påverka valresultatet till främmande makts fördel
- Att påverka politiker och tjänstemän

Målet är att skada vår försvarsvilja och fysiska och mentala motståndskraft.

⁶⁹ (Epizootilag (1999:657))

⁷⁰ (Epizootilag (1999:657))

5.6 Säkerhetspolitiska läget

I den försvarspolitiska överenskommelsen den 17 april 2015 finns förstärkta anslag till det svenska förvaret och regeringen beslutade den 10 december 2015 att Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och övriga berörda civila myndigheter, bland annat länsstyrelser, ska återuppta en sammanhängande planering för totalförsvaret. Orsaken till detta är att i Försvarsmaktens slutrapport från juni 2014 redogjordes för ett försämrat säkerhetspolitiskt läge och sedan rapporten presenterats, bedöms utvecklingen i närområdet fortsätta i negativ riktning.

Årsrapporterna från Militära underrättelse- och säkerhetstjänst, MUST,⁷¹ Försvarets radioanstalt, FRA⁷² och Säkerhetspolisen, SÄPO,⁷³ beskriver att underrättelseverksamheten i Sverige intensifierats under de senaste åren.

Enligt den nationella säkerhetsstrategin är samhällets säkerhet, totalförsvaret och krisberedskap allas angelägenhet.

5.7 Inträffade händelser

I mars 2020 börjar Covid-19 spridas inom länet. Det innebar planering för större inköp av skyddsmaterial som handskar, munskydd, visir förkläden och liknande, vilket var svårt att få tag i. Restriktioner om att stanna hemma vid symtom påverkade frånvaron och tillgången till personal. Kommunledningen gick upp i stab som sedan avvecklades i takt med att Covid-19 inte längre sågs som en allmänfarlig och samhällsfarlig sjukdom.

Under första halvan av 2022 anvisades ett tiotal flyktingar till Hällefors efter Rysslands invasion av Ukraina. Händelsen hanterades genom samverkan över flera enheter.

Under första halvan av 2022 samt vid ett par tidigare tillfällen har hot mot tjänstemän uttalats. Händelserna har renderat i flertalet riskanalyser gjordes gränsöverskridande mellan flera enheter och landade i åtgärd genom att personlarm införskaffats. Hotet har utvärderats löpande efter detta.

5.8 Riskvärdering

Sannolikhet

5 nivåer

- Mycket hög sannolikhet (1 gång per år)
- Hög sannolikhet (1 gång per 10 år)
- Medelhög sannolikhet (1 gång per 50 år)
- Låg sannolikhet (1 gång per 100 år)
- Mycket låg sannolikhet (1 gång per 1 000 år)

⁷¹ Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten 2017, Årsöversikt 2017

⁷² Försvarets radioanstalt 2017, Årsrapport 2017

⁷³ Säkerhetspolisen 2017, Årsboken 2017

Konsekvens

Utgångspunkter för konsekvensbedömningen är

- befolkningens liv och hälsa
- samhällets funktionalitet
- grundläggande värden som rättssäkerhet och demokrati
- skador på egendom och miljö.

Konsekvens människa/befolkningens liv och hälsa

(Drabbade i stället för skadade)

Katastrofala: 25–29 döda och/eller 25–99 drabbade

Mycket allvarliga: 10 döda och/eller 25 drabbade

Allvarliga: 5 döda och/eller 15 drabbade

Betydande: 1 döda och/eller 10 drabbade

Begränsade: 0 döda och/eller 5 drabbade

Konsekvens samhällets funktionalitet

Samhällets funktionalitet är det som samhällsviktig verksamhet producerar.

Konsekvenser som påverkar samhällets funktionalitet är en händelse där ett eller flera av nedanstående kriterier är uppfyllda eller kommer uppfyllas om händelsen pågår under en längre tid.

Händelsen innebär:

- störningar på ett helt samhällsfunktionsområde
- flera olika samhällsfunktioner
- påverkar möjligheten för befolkningen att genomföra sina vardagsrutiner
- säkerställa förutsättningar för liv och hälsa

Katastrofala: Övervägande del av befolkningen

Mycket allvarliga: Mer än hälften av befolkningen

Allvarliga: Påverkar upp till hälften av befolkningen

Betydande: En liten del av befolkningen

Begränsade: En mycket liten del av befolkningen

Konsekvens grundläggande värden och principer

Katastrofala: anarki, statskupp, terroraktioner.

Mycket allvarliga: civil olydnad, upplopp, grov vandalism, sabotage, organiserad brottslighet.

Allvarliga: gängkriminalitet, hatbrott, aktioner och konflikter med personskador, konkreta hot mot demokratin.

Betydande: kränkande skrivelser i media, störande av politiska sammanträden.

Begränsade: förtal, missnöjesyttringar i medier.

Konsekvens ekonomi/miljö/skador på egendom och miljö

Katastrofala: >50 miljoner SEK

Mycket allvarliga: 10–50 miljoner SEK

Allvarliga: 1 – 10 miljoner SEK

Betydande: 100 000 – 1 miljon SEK
Begränsade: <100 000 SEK

5.9 Osäkerhetsbedömning

Hög: Det finns ytterst lite statistik, data och erfarenhet att stödja sig på i frågan och möjligheten för fel är överhängande. Alternativt att experter är oeniga.

Medel: Det finns tillgång till viss statistik och data. Experter anser att bedömningen som är gjord är den rimligaste, men det finns ett klart utrymme för att den skulle vara felaktig.

Låg: Stor erfarenhet, god tillgång på statistik och datakällor talar för bedömningen. Det finns ändå möjlighet att bedömningen är felaktig, men det är inte troligt. Experter är eniga om att bedömningen är korrekt.

5.10 Riskmatris

Värdering av typhändelserna identifieras med en siffra som markeras in i matrisen.

Mycket hög sannolikhet (1gång/år)	9.	20.	6. 19.		
Hög sannolikhet (1gång/10 år)		1. 4. 16. 21. 30.	2. 3. 8. 23. 31.	12. 14.	
Medelhög sannolikhet (1 gång/50 år)	7. 13.	5.	22. 24. 27. 29. 32.	15. 25. 26.	
Låg sannolikhet (1 gång/100 år)		33.		28.	
Mycket låg sannolikhet (1gång/ 1 000 år)			11.	18.	10. 17.
	Begränsade	Betydande	Allvarliga	Mycket allvarliga	Katastrofala

Lista över typrisker med tillhörande id siffra

2	Torka och vattenbrist		4	Snöoväder	
3	Storm		5	Översvämning	
6	Skyfall		11	Anläggningar med hantering av farliga ämnen	
8	Skogsbrand		16	Händelse på annan plats	
10	Solstorm		20	Störningar i livsmedelsförsörjningen	
12	Farligt gods		21	Störningar i finansiella system	
14	Stor trafikolycka		22	Störningar i elförsörjningen	
15	Brand i särskilda objekt		24	Störningar i värmeförsörjningen	
17	Dammbrott		27	Hot och pågående dödligt våld	
18	Kärnteknisk olycka		29	Social oro	
19	Störningar i dricksvattenförsörjningen		30	Subversiv verksamhet	
23	Störningar i elektroniska kommunikationer		32	Epidemi/pandemi	
25	Störningar i drivmedelsförsörjningen		7	Ras och skred	
26	Störningar i transporter		9	Åska	
28	Terror/våldsbejakande extremism		13	Allvarlig händelse i publikt område	
31	IT-attacker		33	Epizooti och zoonos	
1	Värmebölja				

6. Beskrivning av identifierade sårbarheter och brister i krisberedskap inom kommunen och dess geografiska område

Vid arbetet med Hällefors kommuns risk- och sårbarhetsanalys har nedanstående risker värderats högst eller på annat sätt (exempelvis genom utvärdering av säkerhetsläget) identifierats som viktiga att utreda eller åtgärda.

Utan inbördes ordning:

- Stor trafikolycka
- Störningar i dricksvatten
- Störningar i elektroniska kommunikationer
- Störningar i elförsörjningen
- Störningar i värmeförsörjningen
- Epidemi/pandemi
- Hot och pågående dödligt våld

Stor trafikolycka

Hällefors kommun delas av både järnväg och väg. I och med detta finns alltid risken för större olyckor. Hällefors kommun har varit förskonade från dessa. Dock har flera mindre olyckor skett i anslutning till Riksväg 63/244. I denna typhändelse kan även typhändelsen Farligt gods vägas in till viss del då stora mängder farligt gods transporteras in i kommun både per väg och järnväg.

Störningar i dricksvattenförsörjningen och avloppssystem

I stort sett hela Sverige har ett gammalt och till viss del underdimensionerat stamnät för vattenledning. Att byta hela nätet kostar alldeles för mycket för en enskild kommun därför byts nätet bitvis allt eftersom det blir för slitet. En risk finns också alltid när uppstart skall ske igen efter driftstopp då det är relativt vanligt förekommande att fler delar havererar då trycket ökar i nätet igen. Risken för en störning i dricksvattendistribution finns och Hällefors kommun behöver se över en lösning för att verksamheterna snabbt skall kunna få vatten. Framför allt tillagningsköken samt omsorg och skola.

Störningar i elektroniska kommunikationer

Varje dag sker det störningar i elektroniska kommunikationer i vårt land. Störningarna kan bero på tekniska fel, oväder eller antagonistiska handlingar. Alla verksamheter måste ha tydliga rutiner för vad som händer om nätverk eller mobilnät går ner. Vid långvariga avbrott måste även bemanning eventuellt stärkas.

Störningar i elförsörjningen

Hällefors kommun, liksom de allra flesta andra aktörer i samhället, är väldigt elberoende. Vid långvariga störningar eller långvarigt bortfall försvaras verksamheternas aktiviteter. Det är viktigt att det finns fysiska uppdaterade rutiner och kontrollistor. Verksamheter som kan koppla in mobil reservkraft bör ha rutiner för provkörning av reservkraftaggregaten. Kommunen bör se över möjligheten till att införskaffa mer reservkraft.

Störningar i värmeförsörjningen

Kommunens verksamheter i allmänhet men omsorgen i synnerhet är beroende av att värmeförsörjningen fungerar tillfredsställande. Vid ett långvarigt bortfall av värmeförsörjning blir belastningen extremt hård för verksamheten.

Kommunen behöver se över vilka möjligheter som finns som alternativa lösningar för framför allt de riskgrupper som finns.

Epidemi/pandemi

Under Covid-19-pandemin jobbade kommunen i stab, som de allra flesta kommuner. Hög sjukfrånvaro och brist på material var stora hinder att överkomma. Kommunen behöver se över sin pandemiplan för att den skall vara uppdaterad med korrekt information samt inventera och se över att beredskapslagren ligger på en, för omvärldssituationen, acceptabel nivå.

Hot och pågående dödligt våld

Det är viktigt att våldsutsatta arbetsplatser arbetar systematiskt och löpande med denna typ av problem, eftersom de utgör ett hot mot demokratin och samhällets funktionalitet. Kommunen behöver se över kommunövergripande rutin/riktlinje för hot och våld samt se till att berörda verksamheter har de verktyg de behöver.

Övrigt

Vid diskussioner kring riskerna har också stabsarbetet varit ett flitigt diskuterat ämne, för att klara de händelser som skulle kunna inträffa behövs en utbildad och övad stab. Det kan ses som en risk att staben inte känner sig övad eller utbildad nog att genomföra sitt arbete.

Ett annat ämne som diskuterades var nåbarheten och tillgängligheten. Då kommunen inte har en utsedd funktion för att vara tillgänglig och kontaktbar bygger det på att flera personer är tillgängliga frivilligt. Det ses som en risk och ledningsgruppen diskuterade möjligheten till att införa en TiB (Tjänsteman i beredskap)

7. Behov av åtgärder med anledning av risk- och sårbarhetsanalysens resultat

Vid arbetet med Hällefors kommuns risk- och sårbarhetsanalys har följande åtgärder föreslagits.

7.1 Behov av utbildning

Utbilda i stabsmetodik/Utbilda stabschefer

Om enbart en verksamhet går upp i stabsläge bör verksamheten ha en stabschef eller tillgång till en stabschef.

Behovet att utbilda fler anställda i stabsmetodik för att kunna bemanna kommunens stab finns.

Ansvarig: Enhetscheferna och kommunchef

Åtgärd klar: 31 december 2024

7.2 Behov av övning

Öva med reservkraft

Hällefors kommun äger ett mobilt reservkraftverk med möjlighet att kopplas in i två tillagningskök. Kommunen skall upprätta en rutin för övning av detta.

Ansvarig: Kris- och beredskapssamordnare och kostchef/måltidschef

Åtgärd klar: 31 december 2023

Öva krisledningsstab

Kontinuerlig övning av staben är en förutsättning för att kunna arbeta effektivt i stab i skarpa situationer. Kommunen skall upprätta ett övningsschema för stabsövningar.

Ansvarig: Kris- och beredskapssamordnare

Åtgärd klar: 31 december 2023

Öva Pågående dödligt våld

De verksamheter som är mest utsatta behöver öva i PDV för att kunna hantera en skarp situation. Kommunen upprättar ett övningsschema för berörda verksamheter.

Ansvarig: Säkerhetsskyddschef och Kris- och beredskapssamordnare

Åtgärd klar: 31 jan 2024

7.3 Behov av åtgärder

Störningar i vattenförsörjning

Kommunens verksamheter behöver ha tillgång till dricksvatten vid ett bortfall.

Åtgärd: Alternativ vattendistribution och försörjning till skola och omsorg utreds.

Ansvarig: Kris- och beredskapssamordnaren

Åtgärd klar: Q1 2024

Tjänsteman i Beredskap (TiB)

Vid oförutsedda händelser behöver kommunen vara tillgänglig och nåbar alla tider på dygnet.

Åtgärd: Utred möjligheten till att införa TiB i Hällefors Kommun och arbeta fram förslag på organisation till detta.

Ansvarig: Kommunchef, kanslichef, samhällsutvecklingschef och kris- och beredskapssamordnare.

Åtgärd klar: Q2 2024

Bortfall av andra kritiska beroenden

Kommunen är beroende av vissa varor och tjänster. Framför allt omsorgen har behov av att ha exempelvis evakueringsplaner och kontinuitetsplaner vid stora eller långvariga bortfall av kritiska beroenden.

Åtgärd: Lista kritiska beroenden samt åtgärder vid bortfall av dessa.

Ansvarig: Verksamhetschefer

Åtgärd klar: Q4 2024

Pågående dödligt våld

Vid en händelse med pågående dödligt våld är det viktigt att verksamheterna har rutiner för att hantera detta.

Åtgärd: Upprätta en kommunövergripande plan för hot och våld.

Ansvarig: HR-chef, samhällsutvecklingschef och kris- och beredskapssamordnare.

Åtgärd klar: Q4 2023

Stabsarbete

Hällefors kommun bör byta stabsmetod till NATO-modellen. Det är en modell som fler och fler aktörer använder idag. Fördelar med att ha samma modell är en förenklad samverkan.

Åtgärd: Byt stabsmetod och anpassa krisledningsplanen till NATO-modellen.

Ansvarig: Kris- och beredskapssamordnare

Åtgärd klar: Q3 2024

8. Litteraturförteckning

BRÅ. (2009). Grövre våld i skolan 2009:6. BRÅ.

Energikontor sydost. (2006). Ökad energiberedskap – åtgärder på elanvändarsidan. Energikontor sydost.

Energimyndigheten. (2009). Extrema väderhändelser och klimatförändringens effekter på energisystemet. Energimyndigheten.

Epizootilag (1999:657). (u.d.).

FOI. (2008). Hälsopåverkan av ett varmare klimat- en kunskapsöversikt. FOI.

FOI. (2009). FOI 2009, Att använda geografisk information vid väderkriser för att bistå sårbara grupper i ett förändrat klimat. FOI.

Försvarets radioanstalt 2017, Årsrapport 2017

Hallsbergs kommun. (2010). Fördjupning av Hallsbergs Översiktsplan 2010–2020 s.60. Hallsberg: Hallsbergs kommun.

Jordbruksverket. (2011). bekämpning av mjältbrand pågar. Hämtat från jordbruksverket.se:
<http://www.jordbruksverket.se/formedier/nyheter/nyheter2011/bekampningavmjaltbrandpagar.5.6920cb9813122f26a5e80001864.html>

Jordbruksverket. (2012). Rapport 2012:10 Vässa växtskyddet för framtidens klimat. Jordbruksverket.

KBM. (2008). Kommunernas tekniska försörjning har inte tillräcklig robusthet för att klara allvarliga kriser. KBM.

KBM. (2010). Faller en – faller då alla? KBM.

Lag (2006:544) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap. (u.d.).

Lagen (SFS 1999:381) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor, förordningen (1999:382) om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor. (u.d.).

Livsmedelsverket. (2011). Livsmedelsförsörjning i ett krisperspektiv. Livsmedelsverket.

Livsmedelsverket (2021) Försörjning av kemikalier inom den svenska dricksvattenproduktionen

Länsstyrelsen i Örebro Län. (2011). Stormar i Örebro län. Örebro: Länsstyrelsen i Örebro län.

Länsstyrelsen i Örebro Län. (2011). Värmeböljor i Örebro län. Örebro: Länsstyrelsen i Örebro Län.

Länsstyrelsen i Örebro Län. (2011). Översvämningar i Örebro län. Länsstyrelsen i Örebro län.

Länsstyrelserna. (2011). Händelsescenario för risk- och sårbarhetsanalys, Skyfall i nutid och framtid. Länsstyrelserna.

Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten 2017, Årsöversikt 2017

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2018) Vägledning – samverkan vid pågående dödligt våld i publik miljö. Karlstad: Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

MSB. (2009). Transport av farligt gods – väg och järnväg 2009–2010. MSB.

MSB. (2010). MSB:s statistik och analys, Olyckor och kriser 2009/2010. MSB.

MSB. (2010). Redovisning av regeringsuppdrag att analysera och utvärdera hur krisberedskapen fungerat under perioder med stora snömängder vintern 2010. Stockholm: MSB.

MSB. (2011). Ett första steg mot en nationell riskbedömning, s 65. MSB.

MSB. (2011). Förslag till resultatmål för samhällets krisberedskap för försörjning av dricksvatten, livsmedel och värme. MSB.

MSB. (2012). Klimatförändringarnas konsekvenser för samhällsskydd och beredskap, s.22. MSB.

MSB. (2012). Risker, förmågor och sårbarheter 2012, s 36. MSB.

MSB. (2014). Bränder under vintermånaderna december till mars. Hämtat från msb.se: <http://ida.msb.se/ida2#page=a0008>

MSB. (2015). Naturolyckor/Fler-typer-av-naturhandelser/Solstormar/. Hämtat från MSB.se: <https://www.msb.se/sv/Forebyggande/Naturolyckor/Fler-typer-av-naturhandelser/Solstormar/>

MSB (2019) Vägledning för identifiering av samhällsviktig verksamhet; Publ.nr: MSB1408- juni 2019 ISBN: 978-91-7383-957-0

MSB (2020) - Händelsescenario Publ nr: MSB1576 - 2020 ISBN: 978-91-7927-040-7

MSB (2023), Nationell risk- och sårbarhetsbedömning (NRSB) <https://www.msb.se/contentassets/e1e46c8ec261465984a510eb5275c0cc/nationell-risk-och-sarbarhetsbedomning-nrsb-2023.pdf>

MSB - Kontinuitetsshantering (2023) <https://www.msb.se/sv/amnesomraden/krisberedskap--civilt-forsvar/samhallsviktig-verksamhet/kontinuitetsshantering/>

MSBFS 2015:3 föreskrifter och allmänna råd om statliga myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser. (u.d.).

Nerikes Brandkår. (2012). Utryckningsstatistik 2001–2012. Nerikes brandkår.

Olsson, J., & Josefsson, W. (2015). *Skyfallsuppdraget - ett regeringsuppdrag till SMHI*. Norrköping: SMHI.

Regeringen.se. (den 04 06 2014).

<http://www.regeringen.se/sb/d/1906/a/152464>. Hämtat från regeringen.se: www.regeringen.se

Regeringen.se. (den 28 05 2015). Regeringen.se. Hämtat från <http://www.regeringen.se/sb/d/505/a/3038>: www.regeringen.se

Regeringen - Tal i samband med folk och försvar 2023

<https://www.regeringen.se/tal/2023/01/tal-av-minister-for-civilt-forsvar-carl-oskar-bohlin-vid-folk-och-forsvars-rikskonferens-2023/>

Regionförbundet. (2011). Regional översiktlig planering, Rumsligt perspektiv på utvecklingsstrategi för Örebroregionen, s.7. Regionförbundet.

Regionförbundet. (2011). Regional översiktlig planering, Rumsligt perspektiv på utvecklingsstrategi för Örebroregionen, s.28. Regionförbundet.

Revisionsrapport 2008, Granskning av säkerhetsarbete Örebro läns landsting/USÖ.

Räddningsverket. (2004). Riskhantering i översiktsplaner – En vägledning för kommuner och länsstyrelser. Räddningsverket.

Räddningsverket. (2006). Kartläggning av farligt gods transporter september 2006. Räddningsverket.

SMHI (2018) Vanliga frågor och svar om torka och vattenbrist. Hämtad: <https://www.smhi.se/kunskapsbanken/hydrologi/vanliga-fragor-och-svar-om-vattenbrist-1.122762>

SMHI. (2010). Klimatdata vintersäsongen 2009–2010 i siffror. Hämtat från [smhi.se: http://www.smhi.se/klimatdata/vintersasongen-2009-2010-i-siffror-1.9643](http://www.smhi.se/klimatdata/vintersasongen-2009-2010-i-siffror-1.9643)

SMHI. (2010). Åska i Sverige 2002–2009 Meteorologi 141, 2010. SMHI.

SMHI. (2011). Värmeböljor i Sverige, faktablad nr 49 - 2011. SMHI.

SMHI. (2012). SMHI.se klimatanpassningsportalen. Hämtat från Klimatanpassningsportalen: <http://www.smhi.se/klimatanpassningsportalen/sapaverkassamhallet/paverkanssektorer/telekommunikation-1.5914>

SMHI. (u.d.). SMHI extremt väder. Hämtat från [smhi.se: http://www.smhi.se/kunskapsbanken/meteorologi/extremt-vader-1.5779](http://www.smhi.se/kunskapsbanken/meteorologi/extremt-vader-1.5779)

SMHI - Klimatanpassningsportalen - Skyfall

<https://www.klimatanpassning.se/klimatanpassa/vagledning-for-klimatanpassning/hantera-risker/skyfall-1.89213>

SMHI (2023) Kunskapsbanken - Värmebölja

<https://www.smhi.se/kunskapsbanken/klimat/varmebolja-1.22372> uppdaterad
28 februari 2023

SMHI (2023) Åskkarta

<https://www.smhi.se/data/meteorologi/kartor/medel/aska-antal-dagar-ar-medel>

SOU. (2007). Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter. SOU 2007:60 Sverige inför klimatförändringarna – hot och möjligheter s.124. Regeringen.

<https://www.sva.se/djurhalsa/epizootier>

<https://www.sva.se/djurhalsa/zoonoser>

Statens haverikommission. (2007). Rapport RO 2007:1 olycka med långfärdsbuss (...). Stockholm: SHK.

Risk- och sårbarhetsanalys över energiförsörjningen i Sverige år 2015 ER2015:22, Statens energimyndighet,

Strålsäkerhetsmyndigheten. (2010). Risk- och sårbarhetsanalys 2010. Strålsäkerhetsmyndigheten.

Svevia. (2011). På väg nr 4.

SVT. (2011). SVT Rapport 2011 Supercell med åska drabbade Örebro. Hämtat från svt.se:

http://svt.se/2.22620/1.2448270/supercell_med_aska_drabbade_orebro

Säkerhetspolisen, 2023 Säkerhetspolisens årsberättelse 2023

Säkerhetspolisen 2017, Årsboken 2017